

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Mercuriale Joannis andree

Johannes <Andreae>

Uenetijs, 8.VIII.1499

[Littere S]

[urn:nbn:de:bsz:31-323789](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-323789)

cūq; generalia nō transcendāt personas ipsorum. ff. de pub. iudi. inter accusatorem de arbi. si cum dies. §. plenum.

Ratum quis

ix. non est gestū. **Que** rit hic **By.** an heres possit habere ratum qđ factum est nomine dñi cui: qđ non possit videtur per hāc regulam attenda veritate cum sit alia psona. inducit et. ff. de bo. pos. l. iij. §. acquirere in fi. §. r. ff. rem. ra. hab. si is cui r. l. bonozuz per qđ p3 qđ bona fide petitam bonozū possessionem nomine defuncti heres ratam habere non potest. **In** contrarium facit si ponderetur fictio qđ eadez psona censetur heres cum dñi functo. ff. de vsuc. l. heres. r. in aut. i. ius iurā. qđ a mozi. in pn. **Item** videtur expressus quod possit. ff. rem. ra. ha. si sine. §. si pcurator soluit qđ si queratur de eo iure quod etiā nō agitur transmitit ad heredes pōt ratum habere. vt in. §. si pcurator alias nō pōt vt i pmi iuribus. **Querit** idē de successore prelati an possit ratum habere qđ gestū est nomine predecessoris distinguit an sit gestum cōtemplatione persone an ecclesie. primo casu nō pōt habere ratum per verba huius regule r. sicut nisi eo casu quo ecclesia p̄lato succederet qđ tunc seruaretur qđ dixi pximo in herede. secūdo casu potest cū doret ecclesia que non mozi. xij. q. ij. liberti. §. e. l. de rescrip. si gratiose. **Idem** qđ dubitatur cū presūmēdū sit cōtemplatione ecclesie gestum r. solum infertum prelati ministerium. ff. de an. le. l. annua. §. vlt. de cōdi. r. demō. l. fi. **Item** quia quesita per prelatum indubio queruntur ecclesie in autē. de eccle. ti. §. inter dicimus. **Bo.** i. primo ponit exēpla. secūdo allegat quinq; iura in cōtrarium. r. primo pōt tres solutiones quarum prima reprobat r. demū soluit. tertio signat cōtrarium de vna lege r. soluit in fi. remittit. **In** prima glo. ibi. l. vlt. incipit si filius r. loquitur de cre. dīto quod recepit filius. citra patris iussum mandatum vel voluntatem r. postea pater ratum habuit r. ibi. l. i. in fa. torem parentū inductum est macedonianū. **In** i. glo. ibi qđitates peculij. de hoc satis hic per **By.** per te videas qui etiam ponit exēplū de. l. si seruus. ff. de p̄ca. vbi filius meo suo nomine rogauit rem p̄caria ratū habendo non plus tenet qđ prius. l. de peculio. opponit contra hāc exēpla de. l. ff. quod cum eo qui in ali. po. l. i. §. si ratū r. de in re v̄lo. l. i. §. quod seruus r. l. si res. §. pe. vbi pater vel dominus ratū habens cōtractum celebratum a filio vel seruo obligatur insolūdum non peculiotenus tantū r. ponit r. impugnat solutio nē finaliter distinguēs qđ aut ratū habet vt pater aut vt alio aut dubitat. primo cau tenet vt in cōtrariis. i. scđo nil operatur ratibabitio vt. ff. quod cū eo q in ali. po. l. ij. §. vlt. **Idem** in tertio per. §. si ego r. per. l. si seruus. sic alibi distinguitur an tanqđ pater an tanqđ alius. ff. de adop. si pater. §. qui duos. vbi cit et qđ ad predictā distinctionem firmandaz bene facit. ff. solu. ma. si vero. §. **Item** quicqđ r. de castren. pe. l. in hereditate in pn. r. ibi soluitur duplicif. de quattuor modis qbus negotiorū gestozibus actio p̄petit r. no. ff. de ne. ge. si pupilli. §. qđ ergo. vide libellos in spe. de iudi. §. ij. §. ex predictis. r. vide quod dixi supra in regula ratibabitioem.

Hic regule

conueniunt quattuor qđ stiones in qbus ommissa allegationib; remissiones dabo r. solutiones ponā. **Est** autē p̄ria venerialis. xl. scđa ē venerialis. xliij. tertiā do. Ja. ca. bofi. q̄ta domini Stephani poloni. **P̄ria.** l. venerialis querebat an si duo ex tribus delegatis datis simpli ceter tertio irrequisito sniam ferant an valeat snia tertio ratū habente. **Venerialis** v̄o scđa qđ ēt **Dama.** p̄ria in **Rica** de cō sue. pp. dec. ad nostrā. querebat de snia excoicationis lata in bofi. clericum p ep̄m mutif. an per ep̄z bofi. possit haberi rata ita qđ valeat. **Tertia** Jacobi querebat an si religiosus electus sine licentia superioris p̄sensit r. postea administravit demū prelatu suu licentiā sibi dedit vel factum ratum habuit an ille possit prelatu r. tenere. r. hec hodie expedita p dec. si religiosus. l. r̄n. in fi. q. r. talis cōsensus nō tenet r. electio

ipso iure irrita ē. **Quarta** domini Stephani querebat d duobus cōpromissariis. quozū vnus altero absente eligit illuz in quē certum erat absentē cōsensurū si presens fuisset. qui etiam postea consensit vel ratum habuit querebat an valeret electio. forte questio incaute formabatur dicēdo qđ certum erat. cū. n. fm Boctiū cor hominis sit mobilis oī mobili. r. fm Tuliū tuscul. p̄ria. nulla celeritas ē que possit cū animi celeritate contendere. r. hēt scripsi de sponsa. tua nos super. i. gl. potius ergo verbo similitudinis qđ certitudinis videbatur vtendum. omnes istarum questionum allegationes omitto. sed vltra no. hic r. in regula ratibabitioem. r. in regula non firmatur remitto de omnibus r. potissime de p̄ma r. secūda. ix. q. i. c. i. vbi satis r. de his que fi. a p̄ela. cum nos. r. i spe. de cita. §. iam de citatiōe ver. hoc autē r. ver. seq. r. de sen. p̄ola. §. sequitur ver. quid si multa r. de arbitro. §. si. r. ver. sed pone lata. vbi de arbitro absente q ratificat idē tractatur: sed p̄cipaliter ad ea que plene scripsi post **Inno.** r. **Bocti.** de offi. dele. prudentiam super fi. ij. glo. vbi inueni es plene materiam r. responsum ad omnia contraria. r. vide etiam quod post **Inno.** r. **Lōpo.** scripsi de consue. cum consuetudinis post pn. ne tamen predictozū solutiones desint sciendum qđ **Bar.** simpliciter dixit in prima: sententiam que nulla fait ratibabitio confirmari non posse.

Idem tenuit de secūda de qua tamen plus instans dicebat **Tan.** sibi respōdisse qđ si lata fuisset sententia nomine bofi. ep̄i: ip̄e bofi. episcopus poterat eam ratam h̄re alias si facit hec regula. sed sibi r. **Dama.** hoc non placet cum excoī catio pure lata aut statim ligat aut statim est nulla cuz suā executionem secum trahat. de ap. pastoralis ad. c. in p̄ntis. ij. q. i. r. ij. q. vj. h̄ quippe. respōdent sp̄ale in papa. **Ad.** l. ij. fal sus. ff. r. ra. ba. respondent qđ sententia cum falso procuratore lata tenet quo ad illū. ff. de re iudi. l. iij. sed non quo ad dominum nisi ratum habeat quod potest vt ibi.

Ad tertiam respōdebat **Jaco.** qđ cōsensus vel ratibabitio superueniens non iuuabat electum qa quod nullum fuit ratificari non potuit de elec. auditio. r. h̄ potissime in electi onibus vbi spectatur initium vt ibi r. eodem titu. vudum.

Ad contrariū respondebat illa loqui i bis que a pn. tenebant licet effectum plenum non haberent.

Ad quartum respondebat **Stephanus** electionem ab vno factam nō valuisse quia cuz potestas duobus traditur: vnus alteri committere non potest. ergo nec ratum habere. ratio quia industrie persone commissum est. de offi. deleg. qm̄. vnde cum ipsius presentia desideretur per ratibabitioem explicari nō pōt. in sti. de auc. tu. §. tutor. ad hanc vltimā facit qđ quā posui. §. eo. in toto. de his omnibus iforma beris in remissionibus quas supra dedi.

Regule iuris ciuiliis huius littere. R. sunt he.

Regula est que rē que est breuiter enarrat non vt ex regula ius sumatur. sed ex iure quod est regula fiat. per regulam ergo breuis rerum narratio traditur. r. vt ait **Sabinus** quasi cause coniunctio est que simul cum in aliquo vitata est perdit officium suum.

Es iudicata pro veritate accipitur.

Lienti

xvij. **Consentienti.** **By.** ad questionem de compromittē te in arbitratorem q tunc sub pena promissit non petere reduci ad arbitrium boni viri an si postea iniue sit contra eum pronunciatū possit id petere sine pena. inducit generalitatem huius regule r. l. nemo. ff. eodem titu. ad partem illā qđ non possit inducit etiam leges. ff. de pac. iurifgentium. §. sed r. si quis r. l. si vnus. §. si illud. vbi valet pactum quod non ageretur de positi l; inducat tacitam remissionem futuri doli. **In** p̄riu inducit quia pacta quozum preterito qđ in uitatur ad peccādū nō tenet. ff. de pac. do. l. conuenire r. l. p̄pōiūs. r. de v̄boz obligatione. l. si plagij. sed istō est tale ergo r. c. **Itz** talia

pacta penalia ex tacito intellectu reducuntur ad ius comu-
ne ut non committat pena si p promittente fiat qd ius permit-
tit vel per stipulantem non fiat quod ius pcpit. ff. loca. que
ro. §. inter locatore. cum ergo h tacite videatur actum ut de
iure pronunciet si pronuciavit inique non committeretur pe-
na. per eundem modum inducitur. ff. de. ver. ob. quidam cum fi-
lium. §. sed videamus cu sua glo. vbi patet quod pactum pe-
nale de non exheredando filium intelligitur nisi exheredari
meruerit. Item cum ius coe permittat id peti quando arbi-
trium iniquitatem cotinet. ff. pro socio. l. verum. l. qd. n. et d
contraben. em. l. hec venditio. pactu ergo de hoc non peten-
do remotu est a iure coi et sic no. ff. de pac. iuris gentiu. §. et
gnaliter fm expone q veritate cotinere vt precipue cum ob
publica vtilitate videatur inductum vt arbitramenta talia
corrigatur. no tenet ergo pactu qd no corrigatur. ff. de admi-
tu. quidam decedens de suis et le. l. h. ff. co. ti. ne qz pignus. §.
pauatoru. Item cu lex non concedat iniquu arbitrium habet
effectum qd pz qz parat viam iniquitatis corrigende. ff. de ar-
bi. ita demu. §. arbitrorum. pactum qd illi prebet effectuz vi-
detur contra lege factu et io non valere per. l. no dubius. na
cu in vltimis voluntatibus que fauorabiliores sunt non po-
test caueri qz leges locum no habeat. ff. de le. i. l. nemo multo
minus poterit id i cotractibus. Itē cuiuscuzqz arbitri liber-
tas qzuis larga restringitur ad id quod de iure lz. ff. de codi.
inde. si procurator. et que in frau. cre. si pater filio ad munici-
lutius. §. pe. C. de mune. non conti. l. i. §. pro infante. concludit
ergo nullum sani capitis dicere qz arbitratoz videat conces-
sum qz inique pnuciare possit fm Dy. vt idē placere specu-
laroz et qn interuenit super hoc iuramentu vt no. in spe. de
arbi. §. i. ver. sed pone et. §. h. ver. itē quid si copromissuz. n3
dulus. h satis tractat Jo. mo. de probatione doli de quo vt
dicit iura quandoqz dicunt ipsum dolum inesse re ipsa. qua
doqz ipsum presumi. quandoqz dolum passum ad illum pro
bandum admitti. pro casu tripliciter inest circuentio in essen-
tia rei et tunc no tenet qd agitur. ff. de contraben. emp. l. i. v. e-
ditionibus. §. h. aut in qualitate rei seu precij qstitate. et tunc
tenet vt in. d. §. et. l. se. et. ff. de mino. in cae. ij. §. Item pponi
us. distinguendo tñ vt ibi no. aut no ē circuentio ab initio
sed ex post facto. et tunc eo ipo dolum inest. lz a prin. no fuisse
commissus. ff. de doli excep. l. ij. §. si quis sine ca et. §. Item qri-
tur. et. l. apud cellum. §. labeo. et de hoc. ff. de ver. ob. si qz cuz
aliter probatur et dolum ex qlitate facti. §. e. li. de renu. c. h. in
fi. secundo vt dixi psumit dolum et hoc multipliciter. pro qn
qlitas facti necessario concludit contrarium eius quod agit
circa illa dat exemplū de. l. i. C. de dolo. ff. de po. si homine. i.
rñ. ff. de re iudi. non pot dolo carere q non obteperat impe-
rio magistratus et. ff. q. ex cau. ma. Item hi q reipublice. scdo
qn qlitas sci relata ad circunstantias persone de cuius do-
lo agitur interpretatione iuris dolum pmet vt qn sciens scdo
bitorem oia sua bona alienat presumit qz i fraude. cu. n. sol-
uere debitū sit necessitatis. ff. de mino. §. restitutio ergo alie-
nando oia sua bona qd no pot se copati cum eo qd necessa-
rio incumbit. l. soluere psumit dolum. ff. de his que in frau.
cred. l. oca. §. lutius. his casibus cum cotrarium doli presump-
ti stare non possit cum qualitate facti necessario presumpit
dolum. declarat autem io qlitatez ponderanda facti et perso-
ne qz ex his iudex informabitur an presumere debeat dolum
q pponitur necne. ff. de accu. si cui. §. h. ff. de. C. de suscep. et ar-
cha. l. si aliqd. Itē probat dolum et hoc est regulare. ff. de pro-
ba. quotiens. §. dolo. vnde iura dicunt dolum intelligi. i. psumi
vel estari. C. de rescin. ven. l. dolum. ff. de adop. nec ei. §. i. Itē
argui seu agnosci. ff. de re mili. no omnes. §. a barbaris cu sua
glo. coniecturari. arg. ff. de ver. ob. cotinuu. §. i. indicari. i. de
monstrari. C. de polo. l. dolum na perspicuis indicij pban-
dus est q facti qlitate inducent ex quibus vir bonus estima-
bit intelliget arguet agnosceret et coiecturabit vt pbant dicta
iura an pbatus sit dolum necne. vñ cu super his certa regula
dari si possit necessario fuit reliquendu iudicia arbitrio vt in
l. cotinuu. et. ff. de iur. et fac. igno. l. in oi. q an illa sufficiat iu-
dicio animi sui iudicabit sicut de mora dñ. ff. de p sur. mora in

pn. nam discutiet iudex an idicia sint idubitata et tunc eis cre-
deret. §. de hereti. excoicamus. §. si. C. de proba. sciant. si sint
leuia non crederet. ff. de mino. l. iij. §. i. ff. de dolo elegater. §. h.
Itē si plura sint contra dolum qd dolum idicantia et qlia sint
vtraqz. C. arbi. tu. si defunctus. ff. de adop. nec ei. §. i. et vl. qui
bus iuribus habet q idicia respiciuntur a iure et q no. et lex
si defugctus ponit q idicia non probant sed pprobat sicut
et fama. iij. q. iij. §. item sepe. C. Glo. i. dicit vnde sumpta et
ponit exempla. secundo supplet de scire debente et dicit i re-
gula principiu ponderanduz. tertio ponit ratione regule et
notat capulam. quarto successiue obigit et soluit tria contra-
ria. C. In. i. glo. ibi si intelligatur in morbo vel vitio intelli-
gibili cessat edictum. et ibi. §. vlt. ita. cum seruus tradi-
tus est stipulatio committitur qsti interest emptoris et ibi
§. vlt. et pe. loquuntur de illo q itendebat contractare dno in
uito q tñ volens erat. et ibi si qz seruo. suasi suo alieno vt fu-
geret et libru auferret qd fecit nolente dno. et mibi attulit te-
neor furti et fui corrupti. C. In. i. glo. ibi. l. i. §. i. Dy. de iniu-
ria pot exēplū p. l. i. ff. de iniur. §. vlqz adeo. vbi vendens li-
berum hoicm volente no tenetur iniuriaru. de dolo ponit p
l. ff. de li. bo. exbi. l. iij. §. si quis volente. vbi si de tinea homi-
nem volentem non teneor illi interdico. et ibi ex post facto.
idem Dy. p modū obiectiois. et ibi qz violētia. idē hic Dy.

Ec regula facit ad qstionē hic dispu-
tata per Guidonē de-
mū epm mutin. nunc cogordien. quā sic propone-
bat exēptus cotrahē in loco exempto pmissit
creditor no decliare forū diocesani si statuto termino debitū
no soluisset de quo soluēdo pceptū diocesani recepit lapso
termino et debito n soluto diocesan⁹ ignoras illū exēptū qz
nec talis cōter putabat illū citauit et qz no coparuit vt con-
tumacem excoicauit qris an talis snia liget qd vt per hanc
regulā. nec. n. pot dicere se iniuriaru qui sciuit et cōsensit.
C. Dubiu questionis in duobus cōsistit quozū pmū affir-
mative pbat qtuoz rōibus et scdm totidē et vna glo. eque
horū quodlibet pbat negative. successiue soluit vtrūqz rōp
dēs ad p traria. subdit demū disputationez et distinctionem
Egi. an teneat qz puilegiū allegare. C. Et ad partē hanc
qz liget inducuntur duo. Primū qz renūciavit puilegio
fori quod potuit. scdm qz dato qd no potuerit debuit veni-
re et puilegiū allegare. C. Primū sic ostendit iuri et puilegio si
odioso lz in alicuius fauore inducto renūciat qz pot siue sit
de rebus spiritualibus de renūci. ex transmissa et. c. in pntia
siue de teporalibus de pac. cu pridē. C. de h. instru. l. iij. siue
sit ius cōcessum collegio vel ordini de puile. si de terra et. c.
accedentibus siue singularibus psonis de elec. qz sicut d re-
gula. ad nostrā et. c. statuimus. nec lz ad ius renūciaru redi-
te. vij. q. i. qz periculofum. xxij. q. iij. si illic. et de hoc vide de
elec. ecclesia vestra. ij. in. vj. gl. cu ergo hoc ius exēptiois sit
fauorabile no odiosuz et respiciat puatā vtilitate exēpti po-
tuit illi renūciare cōsentiēdo i clericuz. facit qd no. de offi. le.
c. i. in gl. si. non sic in laicu de fo. cope. si diligētē. et qd ibi no.
C. Et si dicat et in clericum cōsentire non posse sine aucto-
ritate diocesani de foro cope. significasti. papa at est dioce-
sanus exemptorum de puil. auctoritate. e. li. et no. xcij. di. nul-
la. ergo sine pape licentia clericus hoc non pot. R. respondet
qz res de facili redit ad sui naturā. xxxv. di. ab exordio quas
facilius tollit actio vel exceptio contra ius coe cōpetens qz
iuri consona. super quo vide quod not. xvj. q. iij. c. vlt. iuris-
ditio aut ordinata est consona: exemptio vero dissona. Itē
non habetur de facili copia pape per exemptos sicut copia
ordinarij per non exemptos et sic difficultas permittit alias
prohibitum. lxxij. di. cum longe. ad rationem faciat de re iu-
di. c. h. Item si seditus epi sine ipsius licentia posset ipsius
iurisdictionem effugere quod posset primus posset et secun-
dus et vltior et sic euacuaretur episcopozum iurisditio que
ratio cessat in papa. ix. q. iij. cuncta per mundum. concedat
ergo exempto quod no conceditur non exempto cui conue-
nit. c. luminoso. xvij. q. ij. vbi in loco exēpto ep̄s nil iurisditio-
tionis

tionis exercet nisi fuerit inuitatus potest ergo inuitatus.
Secundum quod renunciare potuerit probat de cr. dilecti. de fo. cope. ubi privilegium quod anglici contra mare conveniri non possunt non potest illi quod contra promissit respondere vel solvere. et huiusmodi distinctio ponitur per quod per quod iste respondere cogitur ubi promissit exemptionis privilegium non obstante. facit. C. de pac. si quis in conscribendo. nec mirum quod potest sibi eligere iudicem anime quod est maius. xij. q. j. precipimus de pen. cum infirmitas: fortius ergo potest eligere iudicem corporis quod est minus hoc eo. ti. cui licet cum per cor. **T**ertio si dicat quod exemptus non possit expresse renunciare foro potest tamen tacite benedendo in loco non exempto de puil. c. j. li. eo. iste autem sponte suscipiendo mandatum de soluendo tacite renunciavit foro de bis que si. a. ma. p. ca. c. ex ore. et quomodo quedam licet tacite que non expresse per de iura. calu. c. j. ij. r. li. eo. et no. de fo. cope. si diligenti in glo. pe. et facit quod no. Jo. xi. q. j. in olita. unde exemptus promittendo prescribi privilegium exemptionis spacio. xl. an. illi renunciat sicut de aliis privilegiis dicit de puil. accedentibus facit de capel. mo. c. ij. non tamen ecclesie romane iudicatur nisi per spaciū centū an. vt no. xvj. q. iij. volumus quod si vassallo de prescrip. ad audientiam. **Q**uarto per eundem modum dicit quod dato quod renunciatio non tenuisset in preiudicium renunciantis vt per de arbi. cum tempore. facit de re iudi. subortata sic et submissio tenet quo ad submittentem non quo ad ipsi superiorem quod metus causa cum dilectus de dona. inter dilectos. et sic renunciatio beneficii facta in manibus eius ad quem recipere non spectabat vt no. de renū. quod in dubijs. xvij. q. ij. consalvus sic et abiuratio iurium dignitatis tenet quo ad abiurantem non quo ad dignitatem. de insti. cum venisset. **S**ecundum principalem quod. s. contra istum inducebatur erat quod non venit allegaturus privilegium daf pro regula quod sicut quod constat citatione artare citatus tenet veni ita et quod dubitatur an artet alias puniatur vt cōtumax. ita no. Jo. et Ber. de accu. veniens in fi. vl. glo. et. iij. q. ii. si episcopus. xv. q. iij. placita in vlt. glo. in fi. et. ff. si quis in ius vo. l. ij. de iudi. si quod ex aliena. in dubio enim pro bono obedientie semper parendum est. xxij. q. j. quid culpa tur in fi. et facit. xij. q. ii. non estimemus et quod ibi no. xij. di. qui escamus de pen. di. vij. c. ij. et si dicatur non esse dubium apud citatum qui scit se exemptum hoc non iuuat quod scia iudicis hic ponderanda est non citari. de ver. sig. cum olim facit quod no. de offi. dele. cum causa in prima glo. Item quod plus est no. Jo. xxiii. q. viii. conuenio quod si iudex laicus citat clericum tenet compa rere et privilegium allegare. et de hoc infra dicam post solutionem questionis et facit quod no. Hostien. in sum. de iudicio. §. que sint necessaria iuxta si. ver. quod aut dixi: et facit quod nota. in dec. cum ordinem. de rescrip. in fi. vlt. gl. **S**ecundo si iudex per babiliter errans in facto et credens se iudicem cum non sit pcedit et processus de ap. si duobus. secus si erraret in iure de of. dele. cum super. de pcel. preben. ex parte. iste autem diocesanus per babiliter errabat in facto quod de sua diocesi erat et preceptum ab eo receperat ergo et sic etiam dicit de procuratore qui reuocationem sua ignorat quod valet quod facit. de procura. in nostra et. c. pe. et de iudice reuocato vt no. l. xii. di. tibi dno et de h per Inno. de rescrip. cum pringat de pcel. preben. quod cuncti li. e. **T**ertio videmus quod in his que sunt iurisdictionis opinio per iudicat veritati hoc per in sententia serui qui putabat liber. iij. q. vij. §. verum. ff. de offi. preto. l. barbarius. et occultis excommunicati de re iud. ad pbandum. facit. C. de testa. l. i. C. ad macedo. l. ii. et ff. ad macedo. l. iii. de iurepa. consultationibus. de elec. querelam de sen. excō. si iudex li. eo. **Q**uarto certum est quod iudex cognoscit an sua sit iurisditio de rescrip. super lictis et ordinarius de exemptione cognoscit et certo casu cognitione pendente iurisdictionem exercet in exemptum. de puil. cum persone. c. di. extra morem. **Q**uinto ad hanc partem inducitur quod no. Inno. et Hostien. de ver. sig. ex parte in fi. magne glo. ubi dicunt processum tenere contra exemptum non comparentem quando exemptio non est notoria sed dubia. **I**n primum adducitur illud generaliter pacto priuatorum et c. ff. eo. ti. neque pignus. §. puator de fo. cope. si diligenti sed ius publicum consistit in sacris et sacer dotibus. l. di. ius publicum et

h3 hoc locum si tale ius processum est alicui non in fauore eius tamen h3 et alterius. de sen. excō. pringit de imu. ec. aduersus de arbi. cum tpe. cum ergo papa heat in exempto ius diocesanum vt. s. prima parte pbavi et sine ipsi processu non potuit in alium iudicem consentire. **S**ecundo ad hoc facit quod sicut clericus sine licentia episcopi sui non renunciat beneficio de renūci. admonet sic nec exemptus sine licentia pape. e. ti. c. fi. de elec. si abbatez li. eo. nec ad aliam ecclesiam potest se transferre etiam si hoc habeat consuetudo. s. de consue. cum venerabilis et si renunciat exemptus sine licentia pape etiam quo ad ipsius renunciatio non t3. vi. q. iij. deniqz et probat tex. dec. quod in dubijs de renū. l3 gl. extra. **T**ertio constat quod sicut clericus sine sui episcopi licentia ab alio non recipit ordines sic nec exemptus sine licentia pape. s. episcopi scopali ordine p3. l3. di. salonitane. de tempo. ordi. cum nullus lib. eo. nisi aliud ex privilegio competat de rescri. veniens si ergo non possunt ab aliis ordinari ergo nec iudicari. ix. q. ij. nullus de parochi. nullus. **Q**uarto certum est quod quod presens sit in iudice non suum ante lictis prestatione penitere potest. ff. de iuris. om. iudi. si conuenit et no. de iudi. c. i. vñ distinguunt inter pactum de iurisdictione ad eundem et de non declinata. primo casu non t3 factum a clerico sine licentia episcopi. de fo. compe. significasti. secundo t3 etiam sine processu. e. ti. dilecti. si ergo pactum non valet vel saltē penitere l3 ante lictis cōtestationem. penitebat autem non veniendo ergo episcopus contra eum pcedere non potuit cum et si venisset non fuisset coactus suscipere iudicium ergo nil interest iudicis vel partis. ff. de iudi. no. vi. facit quod no. de do. et ptu. c. fi. **C**irca h3 vero principale pbato quod non potuerit exemptus in eum consentire sine pape licentia quod pbatum est quod citatus ab eo non tenebat venire etiam allegaturus privilegium suum. constat autem quod sicut nulla est sententia a non suo iudice lata. de iudi. at si clerici cum per cor. sic et citatio arguendo de toto ad partem facit de offi. dele. pastoralis in pnc. et pbat de fo. co. romana in fi. li. eo. si nulla non conualescet per inobedientiam non venientis. e. ti. non firmat et bene facit quod no. de elec. bone. ij. in vl. glo. **S**ecundo constat episcopus non esse iudicem exempti et hoc ipse verbum sonat. xvj. q. j. frater noster de sup. neg. pre. sicut de privilegiis cum capella. nisi in casibus de puil. c. j. li. eo. quomodo nullus in casu nostro concurrat: ergo constat citatem non esse iudicem et eo casu non tenetur citatus ire etiam allegaturus privilegium. **T**ertio non releuat dicere non constat hoc iudicem l3 constat exempto. nam sufficit ad noticiam exempti privilegium puenisse l3 ordinarius illud ignorat. de pcel. preben. c. i. li. e. §. nec obstarer facit eo. lib. de preben. si postquam. nec etiam releuat quod iste cōi opus habebat non exemptus. l3 enim cōis opus. hoc operetur quod ea durate seruat snia: manifesta tamen veritate cedat opus. viii. di. veritate. et sic declarabit nullus processus. sicut not. de snia lata per falsos testes. de excep. cum venerabilis et in snia ex cōicationis lata post legitimam appellationem non persecutaz de sen. ex. l3. li. eo. et sic potest intelligi de puil. cum persone. **Q**uarto constat quod defectus iurisdictionis annullat sniaz de iudi. at si clerici cum per cor. ergo exceptio tu non ea iudex meus reddidit iudicium nullum. et sic potest opponi post sniaz sic exceptio falsi procuratoris. s. pcura. in nostra et vide quod ibi not. in glo. pe. **Q**uinto his conuenit quod nota. C. ubi de cri. agi oportet. l. i. ubi no. Accur. quod quando iudex est talis quod citatus sua voluntate non possit facere iudicem non nocet taciturnitas. facit de preben. dilecto. et quod ibi no. Inno. vt dixi super. iij. glo. inducit ad hanc partem quod no. Guil. in Specu. s. citatione. §. j. versi. sed pone quod iudex et §. penul. in fi. cuius verba ad litteram ponit archi. xv. q. iij. c. ii. in fi. **S**oluit per hanc partem quod exemptus privilegio fori renunciare non possit expresse vel tacite sine pape licentia et si renunciat processus vel sententia non tenet. cum etiam superioris fauore respiciat tale privilegium ne suus subditus iudicetur ab alio facit ad Ro. xiiii. A. ii. q. i. nomē et. c. multi de iurciur. nimis alle. de arbi. cum tempore: nec obstat quod ibi no. quod valeat quod ad renunciantem: quod illud et omnia similia pcedunt quod renunciatio ledit ius renunciatis tantum et non superioris vel alterius. bene facit. s. eo. li. de fo. cope. romana in princi. ubi etiam consentientibus partibus archiepiscopi omissio appellationis

articulo nō cognoscit de principali ad id quod dicit renun-
ciari tacite p̄trahendo vel delinquendo vel p̄scribi p̄mit-
tendo illa nō sunt sine auctoritate pape & iuris cōis hoc p̄
uidentis. eodem modo respondet ad dec. vlti. de pe. & re. di-
cit tamē Guido q̄ exemptus corā ordinario debuit compa-
rere & suū p̄uilegium allegare quod si nō fecerit excōicari
potuit vt cōtumax cui nō placet dictum spe. de exemptōe lo-
quentis in ver. s̄. in fi. allegatis s̄ sibi placet quod not. Inn.
& posuit Hostien. de ver. sig. ex parte. i. in fi. magne gl. & hoc
illa ratione q̄ in dubio cognoscit an sit sua iurisditio de p̄u-
cum persone li. eo. ergo cum quo ad illum articulū sit iudex
competens in dubio cessant oīa iura que dicunt p̄cessus a
non suo iudice factum nō valere per quod p̄ solutione ces-
sare vbi nisi notoria exemptio esset. Nō ob. dec. q̄ cunctis
vbi p̄uilegium q̄ excōicari nō possit: statim habet suū effe-
ctum cū ad p̄uilegiati noticiam peruenit. q̄ illud facit in-
fentio concedentis volentis adimere cuiq̄ etiaz ordinario
p̄tatem illū excōmunicandi. saluo q̄ habes de p̄uile. ne aliq̄
li. eo. in p̄uilegio exemptionis non sic vt patet eod. ritu. c. i.
Item etiā illo casu remanet ordinaria potestas alias puniē-
di. vt ibi patet. s̄. in eos & vide quod ibi not. in glo. ii. Scire
te volo q̄ Egi. cremos. post Jo. de deo. q. xxxij. disputauit i
sua questione hunc articulū supra tactum an si iudex laicus
citauit vere clericū qui tamen cōi opinione laicus habebat
vt se defenderet ab accusatione homicidij & q̄ non venit cū
bāniuit. an teneat bānum. Inducebatur ad partem q̄ vale-
at q̄ illum cōmunitur haberi pro laico non p̄cedit nisi cū
quadam cōformitate sui circa mores & actus laicorum cēsa-
tur ergo laicus cum p̄pter similitudines quib̄ censeant de il-
orum numero. quorum in rei veritate nō est. xxvij. q. i. quot
xxvij. di. c. vlt. de biga. nuper & dignum est vt qui similes & c.
de sta. mona. recollentes. facit quod nō. s̄. de sen. excō. si iu-
dex li. eo. Item quilibet nascit laicus: talis ergo p̄sumitur
nisi clericus probet. ii. q. i. legum. inducebat etiam alia que i-
cluduntur supra parte. i. versi. secūduz principale vsq̄ ad fi.
ipsius partis. & que inducebat ad partem cōtrariam supra i
contrarijs allegationibus sunt inclusa. vltra que inducebat
iura detestari q̄ aliquo modo laicus in clericuz animadu-
erat. vel iudicium exerceat. xi. q. j. nullus iudicium. palea est. q̄
habet de fo. cōpe. c. ij. alle. eo. ti. si diligenti. & dicebat Jo. de
deo predicta intelligi d̄ clerico qui per admonitionē episco-
pi p̄uatus nō erat p̄uilegio clericali de sen. excō. in audie-
tia. & c. cōtingit. Soluebat ipse Jo. q̄ cum deliquisset ince-
dendo sine tonsura & nesciret clericus & fuisset cōtumax po-
tuit per iudicem laicum puniri de p̄uile. ex parte. iij. Ne fu-
remur Egidio labores suos est sciendum q̄ ipse ad questio-
nis solutionē plene tractare voluit materiā illā q̄n q̄s ire te-
neat allegaturus p̄uilegiū sic distinguēs aut citans nō ini-
titur alicui iurisdictioni nec est alias notorius citantē eē ordi-
nariū citati: tunc citatus venire nō tenet ēt allegaturus p̄u-
legiū s̄ in veritate iudex iurisdictionem habeat ex aliqua cā-
latenti. arg. ff. si quis cau. si seruus & l. quotiens & sic loqua-
tur glo. vlt. de re. bone. ij. de elec. alleg. quod nō. Innocen.
de offi. dele. prudentiam vt ibi scripsi super glo. ij. & de ap. ro-
mana. s̄. ij. li. eo. vt ibi no. in glo. & si citauerint & quod super
ea scripsi si autem in citando inicitur iurisdictioni subdistinguit
q̄ aut delegate aut ordinarie. si delegate & vere delega-
tus est vt asserit: citatus comparere tenet. alias valebit sen-
tentia cōtra euz lata excōmunicationis vel missionis vlt̄ alia
& omnis p̄cessus alias legitime factus. si vero nullaz dele-
gationem habet & forte falsum tenorez rescripti transmittit
tunc s̄ caute agat citatus comparendo tamē licet non com-
pareat nil valet p̄cessus contra nō comparentem ex iuris-
dictionis defectu. alle. no. per Inno. de dilati. c. ij. vt ibi scrip-
si in glo. hic habes: imo hoc casu tenet iudex ad interesse ci-
tato vt no. in decre. prudentiā ad fi. secū de glo. si autem ini-
titur iurisdictioni ordinarie vt q̄ dicit citatū in suo territorio
deliquisse vel cōtraxisse vel est alias secūduz opinionez cō-
munem in numero subditorū tamen per aliquam exemptio-
nem potest iurisdictionem elidere tunc distinguit an citatus

reperiatur in iurisdictione citantis aut nō. secūdo casu neces-
sario nō cogitur ire sic. s̄. q̄ si vadat possit excōmunicari vel
mulctari. nam extra territorij & c. de consti. c. ij. li. eo. alleg.
no. de fo. compe. romana. s̄. cōtrabentes & p̄ Innocen. cod.
xi. licet si vero reperit in iurisdictione citantis tunc si ex parte
iudicis vel citati nullum subest impedimentū iuris quo mi-
nus inter eos possit esse iurisdictionis exercitium siue sit vtz
siue falsum q̄ dicit contraxisse sub eo vel deliquisse & sic ex-
emptus vel nō debet ire allegaturus p̄uilegium suū. als̄ p̄
cedi p̄pterit contra eum cū iudicis sit cognoscere an sua sit
iurisditio. & sic loquat. l. si quis ex aliena. ff. de iudi. & quod
nō. ff. si quis in ius voca. l. ij. & de restrip. super litteris ad fi.
sed si querat in q̄tum valeat p̄cessus hoc casu factus con-
tra eum qui de iurisdictione nō erat d̄ delegato se expedire
q̄ nil valeat si falsum erat quod p̄tendebat. si verum valz
quicquid alias legitime fecerit. si autē ordinarius erat. licz
falsa sit causa quā p̄tendebat valet q̄d facit q̄ ad punitionem
contumacie. sed de principali cognoscere nō poterit. ēt
si sit talis causa in qua possit lite nō contestata p̄cedi & tunc
locum habet q̄ sententia nō a suo iudice lata non tenet. C. si
a non com. iudi. l. fina. cū concordan. nec enim potest dici ci-
tatum nō comparentem iurisdictione p̄rogasse q̄ absens
contradicere videt. ff. de arbi. sicuti & de ritu nuptia. in eo. s̄.
deinde. si aut subest tale impedimētū q̄ citans nullo mo-
do pōt eē iudex vt q̄ citans p̄uilegiatus est vel citatus a layco
clericus est. tunc dixit questione soluendo q̄ ire nō tenet d̄
necessitate. nec valet tunc p̄cessus si fiat cōtra ipsum. allegat
principaliter primā glo. l. j. c. vbi in rem agi o3. & dictuz spe.
quod dixi. s̄. in fi. secunde partis.

Emel deo. l. j. Dymus ponit exēp-

lum in ede sacra. que
si destruat vel corruat locus tamē remaget
sacer. in situ. de rerum diui. s̄. locus. & ff. de re-
rum diui. in tantum. s̄. sacre. & de contraben-
emptio. l. edes sacra. ob. contrarium. ff. de verbo. obligatio.
continuo. s̄. penultimo. vbi dicit q̄ possibile est rem sacram
fieri prophanam. soluit q̄ hic consideratur iuris impossibili-
tas. ibi vero summi pontificis potestas qui pōt sacrum redu-
cere in prophanum. sed quod illius solius potestati permit-
titur reputatur impossibile de iure. ff. de le. j. apud iulianum.
s̄. fina. secūduz Dymus. nec admireris hoc dictum. nam si
contrariū diceret. nil esset impossibile de iure positiuo cum
papa sit sup illud. & illud immutat & cōtra illud dispensat d̄
p̄cess. p̄ben. p̄posuit cum concordan. imo illud sic reuoca-
re pōt q̄ habeat pro infecto. de immu. ecclie. c. vno i clemen.
C. Prima glo. ponit exempla. secūdo dicit etiam in alia re
procedere regulā. Item in eadem forma. tertio q̄ in non di-
catis non procedit. obijcit contrariuz huic. & ibi remittit. q̄
eo no. ne dum dominium sed etiam vsū prohibituū.
C. In. j. glo. ibi ad. s̄. j. sepulchrum alterius conuersationis
vsū nō accipit. & ibi autem. p̄terea. vasa sacra p̄uatis nō
venduntur nisi conflata. & ibi si rem mobilem illarū reruz q̄
animo vel ratione carent cōfestim amittitur possessio homi-
nis autem retinet. si reuertendi animū haberet & ibi pomp.
in principio lapidum eorum in tiberim merforuz naufragio
dominiuz retineo possessionem nō: licet in fugituo secus ne
ipse possessione me p̄uuet. C. In prima glos. ibi hoc ius & in
predicta autem. p̄terea & in fi. Dyfi. quinto. C. In glos. ii.
clericum qui & homines sunt. & ibi pro humili benigno man-
fueto & misericordi. & inhumanitas econuerso pro feritate
crudelitate & impietate. s̄. de p̄scrip. cum ex officij in princi-
pio de cens. licet. in clemen. de reli. do. quia contingit post
principium.

b **Ec regula** que etiam sumi potuit de
ad questionem quā disputari simul cū questio-
ne quā posui sup regula actus legitimi an papa
possit dispensare cū monacho ex cā vt matrimonij p̄trahat.
C. Ad negatiuam

Ad negativam inducā quinque sed quarto et quinto sta-
 tim respondebit, inducam, vi. duos tex. et iij. glo. in *Primum*.
 vij. rationes et v. glo. tertio solvam: s; plene interserā dictum
 Thome distinguendo inter clericū in sacris et monachum.
Quod ergo nō possit facit hec regula cū pcor. imo non
 videt q̄stio cū sit tex. exp̄ssus de sta. mo. cū ad mōasteriū i. si.
Secūdo nō legimus beatū Petrus talia fecisse. succes-
 sor ergo talia nō attemptet alias cessaret Petri p̄uilegiū
 xxiii. q. j. manet. **T**ertio monachorū continentia pende-
 re videtur ab vniuersali statu ecclesie ergo contra illud pa-
 pa dispensare non potest. xxiii. q. j. memor sum.
Quarto in votis proprie nō sit dispensatio sed commu-
 tatio de voto. c. j. et c. magne. sed in cōtinentia nō est inueni-
 re eque bonuz in quod cōmutari possit. *Ecclesiasti. xxvj. di.*
 omnis ponderatio nō est digna anime p̄tinentis facit. xxvii.
 q. j. nuptie ergo dispensari vel cōmutari non potest maxime
 q̄ votum videt esse de iure naturali imutabili. v. di. in princ.
 in his autem sunt de lege nature et in p̄ceptis diuinis non
 potest per hominē dispensari et p̄cipue in p̄ceptis prime
 tabule que ordinantur directe ad dilectionē dei que est vlti-
 mus finis p̄ceptoz et secundum hoc implere votū est de. l.
 nature et p̄ceptuz legis diuine et pertinet ad p̄cepta legis
 diuine et prime tabule cū sit actus latrē ex quo concluditur
 etiam in alijs votis p̄ter cōtinentiam dispensari non posse
 fortius nec in illo. Sed ad h̄ respondet q̄ quando ecclesia
 dispensat in voto nō dispētat in p̄cepto iuris naturalis vel
 diuini sed determinat id quod cadebat sub obligatione de
 liberatōis humane que non potuit omnia circūspicere sicut
 etiam dispensare cōtra legem humanā nō est tollere leges.
 s; ordinare ex causa legē ne liget eo cāu quo dispensat. et sic
 non est cōtra. **Q**uinto executio voti fundat super fideli-
 tatē quā homo debet deo in qua nullus dispensare p̄t. er-
 go nec in voto p̄cepto tali. ad hoc respondet q̄ ad fideli-
 tatem deo debitā p̄tinet q̄ quis faciat malū aliquod v̄ ma-
 ioris boni impeditiuz ad quod tendit voti dispensatio.
Sexto ad hanc p̄tem facit. xxvii. di. d̄ illo. xxv. q. j. sunt q̄
 dam. et quod ibi nō. et nō. s. de cle. p̄iug. cū olim de biga. c. ij.
 in gl. magna ad fi. et in p̄e. dec. cū ad mōasterium in vlt. gl.
In *Primum* q̄ dispensare possit probat ex generali pote-
 state Petro data de ligando et soluendo. *Bathe. xvi. xx.*
 iij. q. j. quod cū q̄ de maio. et obe. solite ad fi. nam de mona-
 cho facit clericū secularem. lxxiii. di. quozū daz. Item dispē-
 sat cū bigamo. lxxiii. di. lector et facit constitutionē contra
 ius naturale quo minor. xiiij. an. doli capax obligat religio-
 statūes ne obliget d̄ regla. ad nostrā. et hoc. e. ti. postulasti.
Secūdo in votis auctoritas superioris intelligit ex̄cepta
 de iureiur. venientes. **T**ertio coitus cū vxore dicit casti-
 tas. xxx. di. nicena. per illum ergo non videt votum frangi.
Quarto simplex votum tollit per matrimoniū qui cle.
 vel vouē. meminimus. solēnitās aut voti sunt de iure positi-
 uo et ex constitutione ecclesie de voto. c. vno. li. eo. ergo con-
 tra solemne votum poterit dispensare. **Q**uinto papa ab-
 soluit a iuramento p̄ quod iurans deo et homini obligatur
 de iureiur. q̄to vbi de hoc et. xv. q. vj. auctoritatem. ergo for-
 tius a voto q̄ obligat soli deo facit. s. de cele. mis. d̄ homine.
Sexto in p̄fessione religionis vltra votū continetur vo-
 tum paupertatis et obediētie s; in his duobus dispensat vt
 p̄zin religioso q̄ sit ep̄s. xvii. q. j. c. vno. ergo et in tertio de q̄
 loquimur. **S**eptimo i voto abstinentie si vergat in corpo-
 rale piculū vouētis dispensat facit de obser. ieiū. c. ij. s. pen.
 et vlt. pari ratione et in voto continentie si in eius periculum
 vergat dispensabitur. **O**ctauo ad hanc partem faciunt
 que no. Jo. xxv. q. j. que ad perpetuā. xxvij. q. j. nuptiaruz et
Barr. brix. xxvii. di. d̄ illo. Inno. et Hostien. de voto. c. j. d̄
sta. mo. cum ad mōasterium. **S**olutio aut patet ex his
 que ibi post eos scripsi ampliatis aut verbis dicamus cum
 Thoma et theologis in voto continentie tria cōsiderari vo-
 ti materiā. s. cōtinentia. secūdo ipsius perpetuitatē ad quam

se astringit. tertio ipsius solēnitates. Aliquibus aut videtur
 solēne votum cōtinentie indispensabile p̄pter ipsam cōtinen-
 tiam que nō recipit cōdignam cōmutationem vt primo dixi
 per auctoritatem ecclesiasti. et p̄o ratioe dicūt q̄ per conti-
 nentiam homo triūphat de domestico inimico vel q̄ per cō-
 tinentiam homo perfecte cōformat x̄po secūdam puritatez
 corporis et anime. Sed nō videt hoc dictuz efficax q̄ bona
 anime vt cōtemplatio et oratio sunt meliora bonis corporis
 et magis nos deo cōformant et tamē in voto cōtemplatiōis
 et orationis dispensari possent. vñ absolute respicere ad ip̄as
 cōtinentiam nō videtur ratio sufficiens p̄hibende dispensa-
 tionis p̄sertim cum ap̄s. i. ad *Corinth. vij.* ad cōtinentiaz
 p̄pter cōtemplationē inducat dicens q̄ mulier inupta cō-
 giat que dei sunt. et ad idem de cle. p̄i. diuersis. finis autem
 potior est his que sunt ad finem. **A**lij ponderant secūdū
 scilicet perpetuitatem dicentes rationem esse q̄ votum p̄-
 tinentie nō potest p̄termitti nisi per directe cōtrariuz quod
 in aliquo voto nō licet. hoc autem est patenter falsum q̄ si-
 cut vti carnali copula est cōtinentie cōtrarium. Item absti-
 nentia a carnibus vel vino est directe cōtrarium comedere
 carnes vel vinum bibere et tamē in his votis dispensatur.
Tertij ponderant tertiu. s. solēnitatem voti sumentes rō-
 nem ex hac regula dicentes aliquē p̄latū ecclesie nō posse
 id quod deo sanctificatū est ad humanos vsus cōvertere ni-
 si id quod sanctificatū est sanctificationē amittat. et hoc etiā
 in rebus inaiatis vnde nō potest facere quin calix cōsecrat⁹
 maneat stans integer multo minus hoc poterit de hoie con-
 secrato. solēnitās autem voti cōsistit in quadam cōsecratio-
 ne vel benedictiōe vouentis et ideo nullus p̄latus ecclesie
 hoc potest q̄ votuz solēne emittens desistat ab eo quod est
 cōsecratum puta q̄ sacerdos nō sit sacerdos licet possit p̄-
 latus ob aliquā causam executionem ordinis p̄hibere. si-
 mili rōne non posset papa facere quin professus sit religio-
 sus et deridet Thomas opi. *Ainc. et Jo. p̄trariam.* Est ergo
 secūdam Thomā considerandum an p̄tinentia sit cōtinentia
 annexa ei ad quod votum solēnizetur vel nō. primo casu nō
 posset manere solēnitās sine debito cōtinentie. secundo p̄t
 per quod dicit q̄ cum votum cōtinentie non sit essentialiter
 annexum ordini sacro sed ex statuto ecclesie sic per ecclesiā
 dispensari poterit vt contrabat constitutus in sacris. et vide
 quod scripsi de conuer. p̄iug. placet in fi. sed debitum conti-
 nentie est annexum essentialiter professioni religiois p̄ quā
 quis renunciat seculo se totaliter dei seruitio mancipando
 quod non potest stare cum matrimonio in quo incumbit ne-
 cessitas alende et regende coniugis proliis et familie et reruz
 que ad hoc requiruntur. vnde. i. ad *Corinth. vij.* qui cū vxore
 est sollicitus est que sunt mundi quomodo placeat vxori
 et diuisus est. vnde nomen monachi ab vnitae sumitur per
 oppositum ad diuisionem p̄dictaz quare in voto solēniza-
 to per professionē non dispensat ecclesia q̄ voluit secūdū
 Tho. decre. cum ad mōasterium in fi. dicens q̄ castitas an-
 nexa est regule monachalī et c. hoc p̄sequitur secūda secū-
 de. q. lxxviiij. articulo. xi. vbi etiā ipse respondet ad illa duo
 que vltimo allegaui ad partem affirmatiuam dicens falsum
 esse q̄ religiosus factus episcopus absoluitur a voto pau-
 pertatis et obediētie. vnde nihil habet proprium licet ep̄sco-
 patus bona dispenset et quod acquirit non sibi sed ep̄scopa-
 tui acquirit vt in contrario. et. s. de p̄uile. cum olim. ij. Itē
 licet per accidens obedire non teneatur si superiorem non
 habet sicut nec abbas non tamē per hoc ab obediētia ab-
 soluitur de hoc vide quod not. xvj. q. j. c. ij. Ad id quod di-
 xi de voto abstinentie respondet q̄ cibus directe ordinatur
 ad cōseruationem corporis vnde si abstinentia directe ver-
 gat in corporis periculum votum abstinentie dispensationē
 recipiet sed coitus non ordinatur directe ad cōseruationē
 persone. sed spei. vnde nec directe abstinentia coitus per cō-
 tinentiam vergit in periculum persone. sed si per accidens ex
 ea aliqd personale accideret subueniri debet per abstinentiā

ciborum vel alia corporalia remedia sine peccato. facit de peni. 7 re. cum infirmitas in fi. sed vt scripsi post Innocen. 7 Hostien. de voto. c. j. 7 in decre. pre. cum ad monasteriu sup vlti. glo. vbi votum continentie solene est impeditiuum maioris boni poterit papa dispensare. nam bonum cōe melius est q̄ bonum vnius. posset autem per vnius continentia bonum multitudinis impediri vt si per matrimonium alicuius solemniter vouentis etiam monachi possz pax patrie procurari vel patria infidelis ad fidez conuerti vel id simile absit q̄ his casibus monachelli continentiam preferamus tanto bono vt plene scripsi. 7 ideo plus nō insto in pre. decre. cum ad monasterium super vlti. glo. 7 responsiones ad cōtraria ibi vide 7 in. j. decre. de voto super vl. gl. bene pbat bec dec. vnica. de voto. li. eo. in dec. aut cū ad monasteriu que mouit Thomam ad predictam distinctōem certuz est nulla verba papa posset tollere vel detrabere potestati successoris quia par in parem 7 ē. de elec. innotuit cum concoz.

Emel malus viij. facit hecre

gula ad questio nem de notario qui fecit vnum instrumentuz falsum an valeant postea confecta per ipsum quaz ponit Guil. in Specu. de instru. edi. §. restat. ver. quid si tabellio. **C** Prima gl. ponit exempla. se cundo quomodo bec presumpcio dici potest hominis facti vel iuris. sed non de iure circa presumptiones dnas remissio nes interserens 7 conuertens regulā subdit vnde procedat bec presumpcio. tertio dat simile d paupere 7 remittit. quarto dicit quandoqz hanc presumpcionem ad filios transire.

C In prima glo. ibi. l. iij. calūnia notaris accusandi ius ad eptum est. 7 ibi eos vide de or. cog. c. ij. in glof. penulti. 7 ibi quod ita sequitur sanatus est vt in p̄stinuz statum restitue retur perinde haberi ac si morosum non fuisset. 7 ibi. §. ro. go. meritis dicit qui non offendit 7 ibi a barbaris. rediens ab hostibus restituitur si probat se captum euasisse non trās fugisse 7 si bonus miles prius estimatus fuit assertioni eius crederetur 7 ibi si aliquid li. x. nullus susceptor vel archarius interuertisse conuictus illud gerit officium in quo ante d corit. 7 ibi ex p̄sona college aui mei nō conuenior si p̄bo illum tempore depositi officij suis fuisse soluendo 7 ibi si magi strat. pupillos nō habet docere tutores nō fuisse soluendo sed magistratus habz docere illos tunc idoneos. 7 ibi si cre ditores in sine. creditores habent p̄bare heredem inopem a quo satisfationem petunt. 7 ibi qui mancipia vide. §. eod. li. de tempo. or. c. j. in glo. de qua. **C** In prima glo. ibi. l. iij. 7. l. si cui. §. hisdem 7 ibi presumitur bonus. 7 hz bec presump tio sit iuris 7 nature accidens tamē huic contrarium remo uet effectum presumptionis 7 quis fortior videatur p̄sump tio nature q̄ actuuz que sunt nature cōtrarij tamē postero ra hic prioribus derogant nec est illa iure naturali imutabi li secū dum By. qui etiam hic soluit qualiter presumitur q̄ esse in actu possessionis malitie in quo semel fuit cum nō pre sumamus que esse in possessione rei licet oim possederit. **C** de proba. siue possidetis. 7 dicit finaliter hoc esse quia posses sio auferri potest facto alteri sine voluntate possidentis nō sic in animi vitio. hac so. nō eges si tenes quod dixi de resti tutione spo. cum ad sedem super. iij. glo. 7 ibi corrupta indu cit Jo. mo. illud Sapientie. xvij. perturbata cōscientia sem perpresumit seua. 7 ibi p̄zona vnde ponit Jo. mo. illud sene ce quod scripsi. de sen. ex. cū volūtate in fi. 7 ibi si creditores 7 ff. qui satis. co. si vero. §. j. 7 ibi. c. vno 7 vide. §. c. li. de elec. si forte in glo. qui etiam.

hic regule congruit

questio prima quaz post doctoratum disputauit an per instrumentū directe probetur crimen. di recte dico. puta qz adhibitis testibus rogatur tabellio con

ficere instrumentum de vulnere homicidio adulterio incen dio vel his similibus que p̄misti 7 tabellio sic facit. quod postea contra te producit 7 placuit tunc questio 7 solutio Jacobo de arena. per boñ. transeūti quare scripsit in ea cui⁹ verba ponit Cy. ad litteram. **C** de proba. sciant cuncti.

C Ad affirmatiuam inducam. vj. rationes. 7. vj. glo. in p̄tra rium totidez rationes. 7. iij. glo. tertio soluā distinguēdo 7 ad p̄traria prius singulariter demū cōmuniter respondebo

C Quod probetur videtur primo quia in exercendis liti bus parez vim obtinent testes 7 instrumenta de fide instru. cum Jo. C. eo. ti. in exercendis. 7 vj. decunqz crimina clarue rint pupienda sunt. xxiiij. q. iij. ecce. **C** Secundo non est in criminalibus restringenda probationis forma cum publice vtile sit ne crimina remaneant impunita. xxiiij. q. iij. est iniu sta in fi. 7. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. **C** Tertio multi ca nones dicunt crimē per documēta probari. ij. q. vij. pleriqz. ibi publicis documentis. 7. c. si quis episcopus 7. q. vij. sciāt que est lex. **C** de proba. ibi apertissimis documentis. xxiiij. q. iij. forte in populo in fi. ibi si veris documētis testibusqz cō uincitur. sed ibi patet q̄ documētorū appellatione instru menta continentur cū ponantur vt diuersa a testibus pbat etiam id de p̄ba. quoniam p̄tra. 7. C. de eden. si quis in aliq.

C Quarto ad hanc partem facit. de resti. spo. cū ad sedez. ver. nos prioris. de dolo 7 p̄tu. veritatis. **C** quorum ap. non re. l. obseruare. ibi testibus p̄ductis instrumentis. platis 7c.

C Quinto videtur casus qz p̄iurium 7 falsum probatur per instrumentum. eo. li. de iure iur. c. vlt. vbi de hoc de his q̄ fi. a p̄za. quanto. 7 cōspiratio que magnum crimen est pro bari videtur per scripturā de verbo. si. c. ij. eod. li. vbi de hoc 7 scilicet eo. li. de scisma. c. vno. Item dilapidatio reruz eccle sic de rebus eccle. non alie. si quis presbyterorum 7 facit. ff. de iure fisci. l. ij. §. Item diui. **C** de eden. is apud que.

C Sexto inducitur etiam lex secūda. ff. de fertis in fi. vbi p̄ aspectum estimatur iniuria si ergo aspectu notarij 7 testiu poterit instrumentum confici 7 probari per illud.

C Ad hanc partem facit quod no. Hugo. vj. q. ij. c. j. Ber trā. ij. q. vij. pleriqz Jo. fa. q. j. iudex Hostien. de resti. spo. cum ad sedem Guil. Spec. in apa. de vsur. q̄q̄ in prin. 7 in Spe. de instru. edi. §. restat. ver. sed si alij. ante fi. Accur. ff. ad turpil. in senatu in. j. glof. 7. C. ad. l. aquil. contra negan tem in. j. glo. **C** Ad cōtrarium constat q̄ cautius agenduz est vbi maius periculum vertitur. xliij. dif. quiescamus. vj. q. ij. c. fi. §. eo. li. de elec. vbi periculum in prin. 7. ff. ad carbo. l. j. §. ij. alias. iij. p̄pter periculum autem causarum criminaliu in quibus fide scribunt. ff. d. custo. 7 exhi. re. l. diuus. Tertio p̄stat q̄ accusatio est odiosa. ij. q. vij. si quis episcopus. **C** de iudi. properandum. ergo in ea p̄batio non dilatetur sed po tius restringat ad hoc. §. de testi. co. dilectoruz vbi in civili 7 nō in criminali cogunt testes facit. e. ti. odia. **C** d. nup. l. neqz

C Quarto multuz facit q̄ in criminali causa testes exhibē tur coram iudice in auten. de testi. §. multe. ver. in criminali bus. **C** de fide instru. iudicis 7 auten. apud eloquentissimū. facit. v. q. v. illi qui. ergo nō stabitur instrumento vbi testes non exhibentur. **C** Quinto si absens accusari non potest. ff. de pe. absentem. iij. q. ix. c. j. ij. 7. iij. multo minus conuinci vt ibi 7. ij. q. vij. per scripta. 7. c. j. 7. ii. ff. de requi. reis. l. ij.

C Sexto facit. ij. q. j. iudex 7. c. p̄mates vbi dicit q̄ iudex non debet

non debet pun
cristianem. re
pate facit p
bus debere eff
C. de hoc
in ecclesia 7
quod super v
no. Jo. p̄m.
in Spe. de
ibi scripsi cū
tum vorece
deco etiam in
dante cōtra
fi. col. colla
te cōsuetud
p̄betur. q̄m
si qualis lega
per totum.
re. 7. re. i.
se non re
re. de re
no ap̄p̄ca
ep̄us aliq̄
tibus l̄m nō
re. l. l̄m.
den. xij. di.
certū. sed neg
obseruare. cō
nom̄. l̄m. cont
instrumēta
m̄ia p̄bati
nam per test
voluntā. accu
is. actuali te
fessionem de a
sente per in
fuit inscriptu
fator. ergo b
reiant nō p̄
bor vno de
bis q̄q̄. co.
ad. t̄m. v
cōtines cri
bope instru

non debet punire nisi convictum per testes vel per proprias confessionem. xv. q. vi. c. vlt. in fi. z. l. sciant inducta pro prima parte facit p ista cum ibi dicatur probationes in criminalibus debere esse apertissimas z luce clariores.

¶ Pro hac parte facit quod not. Ber. de ma. z obe. cum in ecclesijs z quod ibi not. Jo. z Einc. quozū fuit illa glo. z quod super verbo certiores ibi scripsi post Innoc. z quod no. Jo. xxiii. q. ij. sane. ij. in glo. s. quid si. z quod no. Guif. in Specu. de accu. §. j. versic. quid si accusatus. z vide quod ibi scripsi cū sua remissione. **¶** Solvendo dixi per instrumentum directe nō probari crimē per ultimo allegata. nam z vi deo etiam in cōtractibus notarium non posse me non mandante cōtra me conficere instrumentum in aut. de tabel. ad fi. j. col. colla. iij. hec s̄a nisi p me vel me volente z mandante cōficiatur instrumentū per quod ipso facto crimen meuz pbetur. xxiii. q. ii. sane. lxxviii. di. nequa q̄. ff. ad. l. cor. d. fal. si quis legatum. z. l. qui duobus. C. de his qui sibi ascribūt per totum. z per hoc sit responsum ad dec. vlt. s̄. eo. li. de iureiur. z. ver. s̄. sequētes. lex is apud quē loquitur d̄ actis cause non de instrumentis sicut etiā pre. decre. vlt. s̄. eo. li. de iureiur. lex secūda de iniurijs loquitur de iudice q suo nō alie no aspectu habet estimare atrocem iniuriā. redeūdo ad p̄cipuz allegationuz nō obstat quod dicitur in exercendis litibus litis nō criminales sed civilem causam designat. ff. de ver. si. l. litis. vnde quod de vno cōceditur de alio negari videtur. xxv. di. qualis. Item fateor crimē puniendum cū claruerit. sed nego directe clarere per instrumentū. c. forte z lex obseruare. cōiungunt testes z instrumenta vt. s̄. patuit. z sic non sunt contra. **¶** Posset etiā alr ad illa z alia r̄deri q̄ instrumenta bene pbant indirecte crimē vel coadiuvant criminis probationem pone q̄ accuso te q̄ incendiasti domuz meam per testes proba incendiū per instrumentum proba dohm̄itū. accuso te de pace fracta induco instrumentum pacis. accuso te de periurio induco instrumentū q̄ iurasti. accuso ticium de adulterio proba q̄ mulier fuisset vxozata z eo sciēte per instrumentū contractus matrimonij in quo ipse fuit inscriptus. z sic etiam loquaf glo. in. l. contra negantes fateor ergo bene probari indirecte crimē per instrumentuz veniant no. per Innocen. z Hostien. de accu. sup. his z fm hoc ultimo dicta procedunt in autē. vt li. ma. z auie ad fi. s̄. his quoq; col. viij. ex qua sumpra fuit autē. si quis ei. C. de adul. cuius verba posui de cobabita. cle. z mulie. c. ij. denunciationes enim factas conuersanti cuz vxoz mea bene pba bo per instrumentum.

In culpa

¶ In culpa. xxij. Prima glo. ponit exēpla regule z exceptionis reddit rationē regule z remittit. **¶** In glo. prima ibi si putator putans arborem in loco quo nō erat iter non tene tur: qz diuinare nō tenebatur aliq̄ trāsiturum. z ibi scimus. vide in regula non debet aliquis. s̄. pro ximo in ordie tex. **¶** In prima glof. ibi tua quod dic vt ibi scripsi. z ibi de noxali in p̄nci. Dyn. ponit exemplum cum fauore publice vtilitatis res auferi possessori z datur militi qui virtuose se habuit. ff. de euic. l. ius de rei ven. Itēz si verberatum. §. preterea. Item cum torquetur seruus vel etiā liber testis propter alterius delictū puniendum. ff. qui z a qui bus. l. p̄sperit. ff. d̄ questionibus ex libero. sed ibi subest causa qz facto interfuit. item culpa qz vacillat alias si quod predictorum deesset non deberet torqueri vt ibi. Item ponit exempluz per. l. C. de preci. imperato. offe. l. j. z pro qui. ca. serui pre. liber. acci. l. j. vbi propter laudabile fidei exemplum seruus admittitur ad vindicandam necem domini. z p̄ premio libertatē consequitur z sic presens dominus perdit dominium sine culpa. ad idēz ff. de adulte. si postulerit. z q̄ not. de calum. l. penul. z ibi nec pena. Ad hoc inducit Joā. mo. illud Deutero. xxv. in p̄in. ibi pro mensura peccati erit

z plagariū modus. Itē vt dicit pena dicit a pendendo. i. sol uendo debitum per culpam.

Ec regula

facit ad secūduz principa le membrum questionis quā disputauit vt legitimatio superueniens natiuitatem legitimi sibi nō p̄iudicet qui non est i culpa. qz vero questio pulchra z vtilis est illam integraz hic inseram quā sic proponebaz. acholitus beneficiatus habēs B. filium ex A. cō cubina. L. duxit vxozem ex qua suscepit. B. filium promotū ad sacros demū vxozem mortua in extre mis agens cuz dicta cō cubina matrimonij contraxit primo queritur an ille. B. sit legitimus secūdo dato q̄ sit an sibi d̄ beatur hereditas quā inter legitimos loci p̄suetudo defert primogenito. prima questio habz tria dubia primū an q̄ dicitur naturalem legitimi per sequens parentum piugium locum habeat in genito ex clerico in minoribus beneficiato secūdo an id locum habeat cum alter parentum interi ali ud matrimonium contraxit. tertiu an talis legitimatio fiat per matrimonium in extremis contractum. **¶** Et sicut ver botenus sic z nunc in scriptis primo expediam vltimū secūdo secūdo tertio primū. **¶** Ad negatiuam inducam tres rationes z vnam equitatem. secundo solvam z solutionem quinq; rationibus adiuuabo z contrarijs respondebo. **¶** Et q̄ matrimonium in extremis contractū non legitimet p̄lez videtur casus in. l. nuper. C. de natura. lib. que dicit tunc ma trimonium legitimare plem cum contrahitur spe tollende sobolis que speg bic d̄ficet ergo zc. Secūdo sic matrimonium p̄sideratur ex duplici institutione. prima fuit ab ipso deo in statu innocentie z in paradiso de voto. c. vno. e. li. per ver ba p̄thoplasti hoc nunc os r̄c. Gen. ij. in fi. z hec institutio fuit ad plem. vnde ibi sequitur z erunt duo in carne vna id est ad vnā carnem procreandam. z ibi crescite z multiplicamini r̄c. secunda fuit ab apostolo z in statu nocentie z hoc principaliter ad vitandam fornicationem. i. ad Corinth. vij. vtraq; habetur. xxij. q. ij. §. his ita. sed in eo qui in extremis agit fateri oportet vtranzq; deficere z spez prolis z euitatio nem fornicationis ergo deficiente causa deficiet matrimoni um z per consequens legitimatio quā inducit matrimonij vt. s̄. qui si. sint. le. tanta. z hoc sic fortificatur vbi plura sunt substantialia alicuius actus sacramentalis vel nō vno defici ente totum deficit patet in baptismo cuius substantialia sūt verbū z elementū altero deficiente deficit sacramētū. j. q. j. detrahe. s̄. de bap. non vt apponeres. patet in electioe quo ad substantialia forme scrutimij de elec. quia propter z. c. ec clesia. z. c. cumana patet in diffinitua quo ad substantialia vt feratur in scripto a iudice sedēte z per se recitante quoz alterum si desit vitiat sententiam de re iudi. c. fi. li. e. cum cō cor. Item in transactione alimentozuz de tribus queri debz de causa de modo de personis quozum alterum omisum vt riat quod agitur. ff. de transac. cum hi. §. vlti. igitur oratio z. §. si pretor cum concor. ita in proposito cū tria sunt que aug. vocat matrimonij bona. xxvij. q. ij. omne z decre. vlt. de con di. appo. dicit illa substantialia deficiente vno illozū etiaz in spe deficiet matrimonium ergo z legitimatio. nam etiam in matrimonio deficiente substantia z forma vel deficiēte al tero duozum consensuum in quibus consistit substantia con stat q̄ deficit matrimonium. s̄. de spon. tue. z. c. tua. **¶** Tertio ad hanc partem induco. lvij. di. c. vno. vbi baptis mus in morte receptus irregularitates inducit quo ad ordi nis p̄motiones de pe. di. vij. si quis positus vbi aug. nō vult asserere q̄ sacramntuz penitentie in morte suscepte sit illius efficacie cuius est cum in sanitate suscipitur ad hoc de rap. su per eo. vbi confesso in morte denegatur officium sepulture. ex q̄bus p̄cluditur hec diuersa aliqd fieri in vita vel in morte dicatur ergo licere in vita q̄ non in morte. exēpla vide. s̄. de sepul. de his in prima glo. z super ipsa z de offi. ordi. presen ti. §. pozro in magna glo. eodem libro.

Der. Jo. an.

k iij

Qualis iuramentum et cum duo iuramenta

Quarto equitas iuuat hanc partem qua docemur per experientiam aliquos in morte constitutos cum tali contrahere cum qua in sanitate nullo modo contraherent. Item cum tali contrahere in mortis articulo constituta cum qua tunc sana contracturi non essent, videtur ergo ibi esse irritio sacramenti. de pe. di. iij. irri. for. **I**n tertium quod pro solutione do. est sciendum quod super decre. tanta. eo. ti. in princ. sic dicere soleo et sic scripsi super ver. contractum matrimonium. per hanc litteram que sic simpliciter loquitur videtur satis esse quod matrimonium sit contractum licet in contractu desit spes plis. per quod videtur quod si quis in mortis articulo constitutus contrahit cum illa ex qua filium naturalem habebat vel contrahit cum illa in mortis articulo constituta quod legitima sit plis quodam contra per. l. nuper. C. de natura. li. ibi spem tollit de sobolis. per quod etiam dicitur matrimonium tunc non esse et attribuitur hoc dictum Ja. de are. Tertius videtur quod sit matrimonium et legitima sit plis et satis est quod sit spes plis in casu conualescentie. Item et sine tali spe videtur esse matrimonium propter humanitatis solatiu. xxvij. q. j. nuptiarum. s. de frigi. quod sedem et ibi not. nec vitiat propositum non habende plis nisi deducatur in pactum. s. de pdi. appo. c. fi. et not. de confan. et affi. de infidelibus. non obstat illa littera spe tollende sobolis. nam nouus filius propter nouam ipsius qualitatem et patris potestatem in qua incidit creati videtur ad hunc autem. quibus mo. na. effi. le. s. si quis ergo col. vj. et in aut. coll. vij. qui. mo. na. effi. sui. s. si quis igitur. et patet in. l. nup. ibi satis enis et bene facit. xxvij. di. c. j. et quod ibi no. optime facit. s. de spon. pmissus. **N**unc coadiuuemus hoc dictum respondendo in tertium allegatis. primo vide quomodo bene facit pre. decre. commissum. constat quod in illo matrimonio desit spes plis quia non intendebat ad coitum. Item spes sacramenti quod per professionem intendebat contrahens cito diuertere. desiciebant ergo duo bona in spe. et tamen tenet matrimonium. fortius ergo tenet ubi deficit alterum tantum. **S**ecundo fortificatur idem per tertium bonum fidei. protrahis cum muliere non sperans sibi fidem thori seruare vel contrahis cum illa quam non speras fidem thori seruare et tamen nullus dubitat ibi esse matrimonium fateor tamen quod peccat quod cum meretrice contrahit quam credit non desinere meretricari et meretur si credit quod desinat. xxij. q. j. non est. s. de spon. inter omnia. C. de nup. imperialia. concludit quod etiam si omnia tria bona deficient in spe. dummodo hoc non deducatur in pactum est matrimonium ergo et cetera. Tertio hec quod de ple. dicitur probatur per. c. beate. xxvij. q. ij. pstat. n. quod fuit matrimonium inter Mariam et Joseph et tamen ipsa virgo protrahebatur de se virginitatem seruaturam disposuit et sic iuxta dispositum animi non erat spes plis. **Q**uarto vide in baptizato bonum baptismi est infusio gratie cum remissione peccatorum sed si fecte baptizaretur adultus verum habet baptismum non tamen bonum baptismi quod tamen postea habere incipiet cum illa fictio vera corde recesserit. j. q. j. sicut ficti. de conse. di. iij. tunc valere. s. de bap. maiores. s. si. sic iste habet verum sacramentum matrimonij. sanatus autem ab egritudine habere poterit spe proliis et prolem. **Q**uinto multum hoc adiuuat quod licet nil morte certius. unde Ecc. xiiij. vij. testium huius mundi morte morietur. et nil tamen ipsius hora incertius. xiiij. q. ij. in ecclesiastico. ff. de pdi. et de. l. j. et sepius hoc experimur sanari pronosticatos ad mortem et contra de era. et qua li. ad aures. cum ergo certitudo mortis non impedit matrimonium. alias nullum esset matrimonium. ita verum in egris si cut in sanis est dies incertus. fateri oportet perinde ac si esset in sanitate contractum quod sic adiuuo. donatio sit causa mortis quandoque non instantis quandoque instantis. ff. de dona. causa mor. senatus. s. mor. causa. et tamen donatum etiam secundum do. casu. s. causa mor. instantis si irrevocabiliter datur censetur in vita donatum. vt. e. ti. l. vbi. sed hic est contractus irrevocabiliter quod quos deus et cetera. s. de transla. p. totum. ergo perinde habetur factus in periculo mortis instantis et in vita. p. hoc

in spuali matrimonio. quod per religionis professionem contrahitur que tenet facta in mortis periculo. s. de regu. sicut nobis. dummodo propter infirmitatem non sit alienatus a mente. eo. tit. sicut tenor. quo casu fateor quod non teneret carnale. xxij. q. vij. neq. s. de spon. dilectus cum concordant. concludamus ergo cum illo generali quo dicimus edictum de matrimonio prohibitoriu certarum personarum de spon. cum apud in extremis vero laborantem non inuenimus prohibitum ergo dicamus illum pmissum. alias qui iurasset cum aliqua contrahere in extremis positus habere necesse deierare. s. nullus de necessitate peccat. xxij. q. iij. nabuchodonosor. vers. vasis ire quod alias est capitulum. **A**d tria respondeo. nam ad. l. nuper. et ad quod inducebatur secundo iam responsum est. s. ad illa quatuor que inducebant ad fortificationem secundi facilis est responsio quod illa loquuntur in substantialibus forme que si fuerint omissa vitiant quod agit. quod autem fortius noceat vitare formam quam causam collige per nota. xij. q. ij. in sum. **A**d illa. c. que tertio inducebatur respondetur primo ad illud capitulum vnicum. lvij. di. quod ille baptizatus in morte verum habet baptismum. sed prior gratia ordinum que repellit multos etiam non peccantes repellit et istum sicut repellit licet vere sit baptizatus. xvij. di. per totum ad. c. si quis respondeo. per no. e. tit. in sum. **A**d. c. super eo dicit quod ille habet verum sacramentum penitentie sed ad aliorum terrorem denegatur officium sepulture vt ibi no. in glo. penul. **A**d id quod ex his concludebatur. respondeo quod illa sunt causalia. nam regulariter quod in vita et in morte. et dicens contrarium incidit in. l. fusiaz caninam qua licebat in vita libertates dare non in morte hodie sublatam insti. de. l. fusia canina sublatam et cetera. eo. ti. l. vna. **A**d secundum veniens proba per matrimonium quod ponit thema cum concubina contractum illum. B. non legitimum quod non primum sed aliud fuit intermedium. **Q**uod sic ostendo per tres copiosas rationes. ad contrarium inducam opinionem quas duabus talibus rationibus adiuuabo. tertio soluam et contrariis respondebo. **A**d primum ius positiuum permittens legitimationem de qua loquimur cogitasse videtur de nuptijs que post natiuitatem filij nullis alijs interpositis sint contracte hinc est quod si minor manumittit ancillam vt sibi nubat alteri non est libera etiam si soluto matrimonio. nubat manumittenti. ff. qui et a qui. l. matrimonij causa. inde dicit lex quod hoc sermone cum nupta erit. prime uuptie intelliguntur. ff. de verbo. signi. boues. s. j. et dotis promissio de primis nuptijs intelligitur. nec trahitur ad secundas primo matrimonio soluto contractas cum illo cui promissio facta fuit. ff. de iure do. dotis promissio facit. ff. de pac. in ter socoru in fi. et de le. ij. cum pater certam. hinc est etiam quod si iurauit cum muliere contrahere si primas nuptias cum illa non contrahat sed cum alia sum periuus. et de periuio punitus. s. de spon. sicut his. bene uenit de preben. non potest in fi. ubi dispensatio de duobus curatis intelligitur de primis ad idem. C. de usufru. antiquitas ubi nomine heredis ex causa intelligitur de primo. ff. de ver. ob. cum qui kalendis. ff. de iure fisci. l. edicto. s. cum an apertus. ff. de le. iij. fideicommissa. s. si q. x. et vt lega. causa caueat. l. j. s. si cui. ita subaudiamus igitur in parte legitimationis si res in eodem statu pmanerit. xxij. q. ij. ne quis de iure iur. que admodum. ff. de solu. cum q. j. et j. rñ. **S**ecundo sic proba actus impertinens intermixtus vel vitiat quod agitur vel impedit extrema coniungi fortius ergo contrarius vt hic. de primo patet quia vitiat testamentum quod vno contextu fieri debet. ff. de testa. heredes palam in fi. vitiat electionem de elec. quia propter et cetera. cum post petitam stipulationem. ff. de verbo. ob. l. j. et l. p. tinnus in prin. fortius ergo contrarius cum plus appareat voluntas contradicentis verbo vel facto. de simo. sicut tuis de bap. maiores ad fi. nec dicas de sacramento loquimur. nam et verba intermedia baptismi vitiant sacramentum. et fortius contraria vt not. de cose. dif. iij. si non sanctificatur. dicam ergo hic induci vitium propter coniugem intermedium. s. de si. presby. ex transmissa. **D**e secundo

De secundo
pro spon
cuius matri
medias imp
appo. per
vt impedit
ru. p. c. l. q
medias imp
interceptio
bet que vt
cum nouis
act nouis p
et interpell
vel referre
pelli de ec
ti. l. cum lo
ibis. mat
ter affere
gimatio
vius elec
"dicit. et q
terras ad
solito matri
glo. inter
canon per
vt p. i. i. i.
no. p. i. i.
g. i. i. i. i.
impeditur p
codat super
s. de ad
p. i. i. i. i.
l. i. i. i. i.
et i. i. i. i.
p. i. i. i. i.
C. de con
n. q. i. i. i.
in ref. i. i.
no. i. i. i. i.
tam n. i. i.
in interme
in matri
go. i. i. i. i.
trig. i. i. i.
et de elec
nam temp
mit nec no
de preben.
et odiosa
p. i. i. i. i.
stante q. m
fra. annu
lo. postea
b. i. i. i. i.
appella. q.
domit vt
scip. c. i. i.
etiam con
p. an. f. i. i.
l. i. i. i. i.
bonis ma.
f. i. i. i. i.
cur. interm
f. i. i. i. i.
f. i. i. i. i.
f. i. i. i. i.

De secundo. l. q. impediatur coniunctionem extremorum sic pbo. sponsalia conditionalia et sequens carnalis copula faciunt matrimonium sed contrarius conditiois euentus intermedium impedit coniunctionem horum extremorum. s. de p. di. appo. per tuas. Item locus sacer intermedius vel non seruitur vel impedit seruitutem. ff. de serui. l. seruitutes. iij. s. si. De serui. ru. pre. l. qui sella. s. si. et no. s. de obserua. iei. c. j. sicut locus medius impedit pollutionem. de conse. ec. vel al. c. vno. Item interruptio media naturalis vel civilis. de q. b. xvj. q. ij. s. hec que vt. s. de prescrip. illud. et c. s. de prescrip. xxx. vel. xl. an. cum notissimi. s. sed si quis impedit extrema coniungi et oportet noua prescriptione incobari. vt in pre. s. hec que in pn. et interpellatur possessio. qua habeo per colonum de eadem vel deferentem per intermedium personam tertij. ff. de acq. pos. si de eo. s. j. et eod. modo possessio testatoris heredi. eo. ti. l. cum solus in fi. et sic loquitur. s. pre. hec que in prin. et qd ibi no. matrimonium ergo intermedium per quod videtur pater asserere se nolle naturalem legitimare etiam ipso soluto legitimationem impediatur. vt sic in huiusmodi prejudicialibus vnus electio praeiudicat alteri. s. eo. li. de postulan. c. vno de elect. vt quis et bene facit quod notauit de clerico habete litteras ad vacaturam qui praxit matrimonium per quod est soluto matrimonio gratia perdit de cle. p. u. c. vno. li. eod. in glos. huc ergo. **C Tertio ad hanc partem inducitur qd fictio canonis per qua duo vno pro vno finguntur: cessat per coniugium vel potu intermedium ex pre ordinantis vel ordinandi. lxxv. di. quod a patribus de temp. ord. litteras. sic et fictio qua fingit ius posituum matrimonium ante natiuitatem contractus impeditur per matrimonium maxime cum iuris fictio non pcedat super impossibili vt nota. ff. de libe. et posthu. l. gallus. s. si eius ad fi. magne glo. vel iuri contrario vt not. ff. de leg. primo talis scriptura. ad fi. vlti. gl. et probat. ff. de cap. et post li. fe. in bello. s. facte. de vsuc. si is qui pro emptore. ars enim et fictio iuris positui habet imitari naturam in sit. de adop. s. minorum. et quia in hoc plenius insitam in secunda principali questione non plus hic prosequor. ex his concluditur per matrimonium intermedium legitimationem impeditur.**

C Ad contrarium primo inducitur opinio Hof. et Hostien. qui hoc tenet aperte in sum. de filijs presbytero. Hoffre. in versicu. qui si natus. Hostien. in. s. ij. in fine. quorum opinio sic iuuatur. constat qd ius posituum quod iubet per patrem matrimonium legitimari prolem non distinguit an fuerit intermedium matrimonium vel non. sed hoc solum requirit matrimonium inter parentes secutus sed hoc hic fuit ergo et. vbi autem ius no distinguit nec nobis distinguere lz. trigesima prima questione pma si dormierit s. ma. et dbe. soli te. ff. de alea. l. j. s. qd autem. satis sit ergo illi. **B.** qd matrimonium tempore quo contractum fuit inter parentes fieri potuit nec nocet qd tempore medio fieri non potuerit. facit cle. de preben. si de beneficio vbi etiam executor cuius potestas est odiosa qui primo conferre potuit et medio tempore non potuit beneficio ad papam deuoluto illud confert non obstante qd medio tempore non potuerit. Item video qd si infra annum prosequende appellationis fiat compromissus illo postea deserto coniunguntur posteriora tempora prioribus. C. de temporibus appellatio. auten. ei tam. et in cle. de appella. qd diu. et hoc est etiam commune vbiunqz prescriptio dormit vt tempore vacatiois scismatis vel hostilitatis. s. d. p. scrip. c. j. et c. auditis et c. ex transmissa. et c. cum nobis. sicut etiam contra pupillum prescriptio. xxx. an. C. de prescriptio. xxx. an. sicut in rem. C. in quibus ca. ces. longi. temporis pre. l. fina. et contra filium facit. C. de annali ex. l. j. in fine. et c. de bonis ma. l. prima in fine. nam coniunctionem consensus constituti procuratoris ad constituentem non impedit ipsius pcura. intermedia contradictio de procura. licet eodem libr. sicut nec etiam impedit matrimonium spirituale vt ibi nota. sicut etiam coniungimus tempus quo post absolutionem suam excommunicatus agit tempore quo egit ante exceptiones

oppositam et de his facimus vnaz instantiam de excep. pia. libro eodem. Item licet contumaciter recedens et appellans per iudicem a quo pro tunc citari non debeat si tamen appellationi renunciat citatur vt prius no obstante contradictio ne intermedia de dolo et contu. eum qui. libro eodem dicitur ergo qd. **D.** reuolauit ad. **A.** et extremitas ad principium est reducta. xxxv. di. ab exordio. **C** Secundo probemus per aliquas leges et primo per. l. potior. ij. rñ. ff. quibus mo. pi. vel hypotheca solu. vbi si tibi obligavi rem sub conditoe. secundo illam obligavi alteri pure. tertio eueniat conditio tempus conditionis trahitur ad tempus obligationis non obstante illo contrario actu intermedio. Item soluitur hypotheca vendito pignore de voluntate creditoris. ff. quibus mo. pig. vel hypo. sol. si debitor. s. prima et l. si consenserit et tamē reintegratur si res redeat in prioris debitoris dominium eodem titulo. l. voluntate primo et vltimo. rñ. et l. sicut. s. superuacuum. Item video qd actio rerum amotarum inchoata post diuortium reintegrato matrimonio cessat sed non extinguitur immo sublato impedimento matrimonij reintegratur. ff. rerum amo. l. reintegrato. et l. vltima. sic video e contra quia actio dote no competit constante matrimonio. facta diuortio competit sed reintegrato matrimonio competere definit etiam iam inchoata. ff. solu. ma. l. si mulier diuerterit. et l. pe. s. vxor. facit. ff. de iure do. l. dotem. et l. diuus. concludamus ergo qd illud ius legitimandi quod habebant parentes anteqz alter contraheret impeditur pro tempore contractus et reuiuiscat impedimento sublato et sic sit satis in prin. et fin. hoc licuisse. facit. ff. de testa. ho. et seruo. nec nocet tempus medium ad hoc. C. de cura. furi. l. pe.

C Solutio teneo cum Hoffre. et Hostien. qd medium matrimonium non impediatur legitimationem per rationes secundo inductas. et videtur quibusdam hoc expressum in auten. de incest. nup. s. dubitatum col. ij. et si dicam illum legitimum pro nunc tantum no pro tunc solum esset quod de fictione in contrarium tertio allegabatur. sed vt ibi dixi hoc prosequar in. ij. questione principali. Item per eundem modum solum esset quod opponeretur de coniunctione extremorum impedienda per medium impertinens vel contrarium. Ad id quod dicebat de interruptione prescriptionis vel interpellatione possessionis. Respondetur qd illa requirunt continuationem actus. vnde prescriptio est acquisitio dominij per continuationes temporis et c. sed in casu nostro constat qd inter natiuitatem filij et matrimonium non requiritur actuum continuatio: id est qd continuatis actibus secundum coniungatur primo. immo patet contrarium per. c. tanta et per iura que allegantur ibi in prima gl. Ad id quod dicebatur qd actus impertinens intermixtus vitiat. Respondetur illud verum in his que habent fieri vno contextu vt testamentum electio stipulatio et similia. hoc no est tale vt primo dixi. Ad primam questionis dubium veniendo primo pro filio inducam duas copiosas rationes. secundo contra eum alias duas tales. tertio ponam opinionem quam ratione et equitate iuuabo et contrarium soluam et in fin. tres precedentes solutiones coniungam. **C** Primo igitur probabo legitimationem istius. **B.** per ordinem vel beneficium patris no impeditur sed concedatur concubinatum expresse permissus habeo interim et qd sit permissus patet. xxxiij. di. s. concubina et duobus. c. sequen. et si dicas qd ibi sumitur concubina p vxore non publice ducta vt ibi nota. transibo ad alium arguendi modum. dicens satis esse hunc concubinum nullo iure prohiberi quod aperte probari videt. trigesima secunda questione quarta meretrices. vbi vbi i decalogo et c. et iste est bonus modus arguendi. xxvij. q. prima iam nunc. C. li. x. de iure filii. l. certa forma in fi. ff. de preuari. l. iij. in fi. immo saltem tacite permissus videtur. constat enim qd gradatim et non per saltum conferendi sunt ordines. xcij. di. legimus de clerici. per sal. pmo. c. vno. s. de postulan. bone. ij. in fin. ff. de mu. et ho. vt gradatim et l. honoz. s. gerendoz. C. vi. dig. ordi. ser. l. j. et ij. li.

xij. ff. de ne. ge. que vtiliter in princ. sed autentico. quomodo oporteat ep. os. §. neq. autem. prohibet habentem concubinam pmoueri ad sacros ergo in minoribus habere licebat. Item constituto in sacris prohibetur habere concubinam. xxxij. di. habuisse. lxxij. di. presbyter cum. vj. c. se. ad idem de co. habi. cle. et mu. in. v. primis. c. ergo dicam permissum constituto in minoribus. ad hoc. xv. q. iij. ex eo que est lex. ff. de testi. ex eo et. §. de presum. nonne cum concor. sic iste licite matrimonium contrahit ille non de cle. coniu. c. j. et. ij. et. c. diuersis et. c. Jo. qui cle. vel voue. c. j. et. ij. no. ob. autentica. multo magis. C. de epi. et cle. et in autentico. de mona. §. si quis autem quibus appellatio lectoris omnes constitutos in minoribus comprehendit sic et. xxvij. di. de his. xxij. di. a subdiacono conclusam ergo quod cum iste. B. sit natus ex concubina quam facit animi destinatio. ff. de concu. l. pe. et ex concubina nascuntur et naturales legitimantur per sequens parentum matrimonium ergo iste legitimus. plus dico dato quod nollens istum naturale vocare satis est tamen ad legitimacionem de qua querimus parentes potuisse coniuges esse tempore coitus. C. de na. li. cum quis in principio et. l. nuper in principio et insti. de nup. in fi. isti autem tales erant ut est. pbatum ergo etc.

Secundo arguam ex fauore proliis et legitimatis eodem titulo peruenit. et. c. ex tenore. C. de indi. vidui. l. ij. ff. de ven. in spi. l. j. §. quis de ri. nup. qui in prouincia. fauimus etiam propter matrimonium ipsius dependit puta dote. §. de pig. ex litteris de do. inter vi. et vxor. nup. ff. solu. ma. l. j. et. l. catus. et. ff. de re. iur. l. in ambiguis. dicam ergo quod si certum est istum. B. esse legitimum habeo propositum. si dica casum dubium interpretetur pro prole et legitimatio per iura predicta maxime cum propter illum dicatur matrimonium fuisse contractum ut in pre. l. cum quis de natu. li. in autentico. qui. mo. na. effi. le. §. j. et qui. mo. effi. sui. §. si quis ergo facit. ff. de an. le. qn. tus in fi. et. l. liberto. §. filium in fi. In prius si probabitur concubinatum clerici precipue beneficiati iure positio expresse danatum dicitur filius spurius. et sic non legitimabitur per sequens matrimonium parentum. ut in. c. tanta. ij. rti. Primum sic probat. equamus militem armate militie et celestem quem militem vocamus. xi. q. j. christianus. xxij. q. vlti. reprehensibile. §. de cle. egro. c. j. ne cle. vel mo. c. j. conueniunt enim in promotionis principio in medio et in fi. de principio patris quia vtriusque prerogatiua certis a promotione repellit de primo patet. C. li. xii. qui mili. no. possunt. in quatuor primis legibus et in Rica. se. negociatores ne militent. de secundo. xxv. di. cum distinctione se. de fi. presbyterorum cum Rica se. de medio patet quod primus non seruens priuatur stipendijs et sic secundus de primo. ff. de re. mili. desertorem. §. qui militie et. l. qui concubias et. l. pe. C. eodem titulo cum allegatis. li. xij. de secundo patet de cle. non resi. c. ij. et. c. ex parte et duobus. c. se. xxij. di. preter hoc. C. de epi. et cle. generaliter canon. xvj. q. j. In fi. etiam conueniunt quod vterque exauctorat. ff. de infra. mi. l. ij. §. ignominie de pe. c. ij. eodem libro. si ita est quod de vno dicitur de alio intelligitur. iij. di. deniq. v. di. ad eiusdem consti. translato de transla. c. j. ff. ad. l. a qui. illud. C. ad. l. fal. l. finali. sed primo interdicitur concubinatus. C. de do. inter vi. et vxor. l. ij. vnde nec tenet relictum illi de qua est suspicio. ff. de te. mili. l. miles ita. §. mulier. et vt indigne persone relictum confiscatur. ff. de his qui. vt indig. claudius et. l. mulierem. dicebat autem Damasus in questione prima de cohabitacione cleri. quod si in militibus terreni regis id locum habet fortius ligabit milites celestis regis qui exactores castitatis propter quod dixit non valere donationem vel legatum etiam rei modice factum de rebus ecclesie in concubina. si igitur est coitus et concubinatus danatus ergo filius spurius ergo vt supra. Secundo sic. clerici beneficiati continue beneficio seruendo scientijs et ministerijs vacare debent et sancti esse. xxxj. di. tenere et. c. se. ergo non debent infici concubinarum libidine vt dicit canon. lxxij. di. qd. vel venenia vt dicit lex. C. de naturali. li. l. j. constat etiam quod tales non de-

bent mulieres in domo tenere nisi quas cano. permittit. xxx. di. interdixit de coha. c. le. c. j. C. de episco. et cleri. cum qui. §. concubina dicitur in domo retenta prout dicit vna lex alia dicit indubitato tuentis affectu prima littera in autentico. qui. mo. na. effi. le. circa principium. secunda qui. mo. effi. sui. §. si autem et in adren. licet. C. de nat. li. xxxij. q. ij. concubine de proba. p. tuas et no. in. c. tanta. ex quo concluditur clerico concubina tum expresse prohibitum inde est quod habens concubinam non ordinatur etiam ad minores. xxxij. di. c. j. et. c. laici autem. de san. epi. §. clericos. et quid instamus argumentis a parte omnibus clericis prohibetur. lxxij. di. in omnibus et. c. cu. in omnibus et. c. quidam clerici cum tribus. c. se. de coha. cle. si autem cum tribus vlti. c. se. ex quibus concluditur quod in principio dixi. Circa solutionem est sciendum quod inueni si scripta sunt vera doctorem legum magne auctoritatis hanc secundam partem tenuisse ad cuius demonstrationem ordiebatur ab alto et sic. ante legem scriptam non distinguebamur in naturalibus filiis legitimis a non legitimis in autentico. qui. mo. na. effi. le. §. liceat igitur et qui. mo. na. effi. sui. palam et. §. illud quod per ius scriptum. postea distinctus fuit in tres partes. scilicet expresse approbationem expresse approbationem et partem relictum extra expresse iuris approbationem vel reprobationem. De primo nascuntur naturales dicti a coniunctioe que est de iure naturali vt in pre. §. fina. et. l. di. ius naturale. ff. de iusti. et iur. l. j. §. ius naturale et insti. eodem post principium. et vtriusque subditur ius naturale est matris et femine coniunctio quam nos matrimonium appellamus hanc expresse lex approbat. C. et insti. de nup. per totum de talibus filiis. xxxij. q. iij. c. finali. ff. de his qui sui vel ali. iur. sunt filii in principio et insti. de patri potestate post prin.

De secundo nascuntur spurij quasi non puri sed extra puritatem iuris naturalis geniti et hoc quomodo cumque sit veritas siue per effusam libidinem in autentico. qui. mo. na. effi. h. sui. §. si quid autem. ff. de statu ho. l. vulgo et insti. de nup. §. penultimo. siue per incestum vel alium modum prohibitum vt insti. de nup. §. sunt et alie. isti nec succedunt nec aliter de iure ciuili licet secus de benignitate canonica de hoc de eo qui dux. in ma. cum haberet. isti non legitimantur per sequens matrimonium vt in. c. tanta. ff. de sta. ho. paulus. et nota. de elec. innotuit. De tertio nascuntur naturales tantum sic dicti quia naturali coniunctione producti sed non legitimi quia iuris dignitatem vel approbationem non habent. ff. de le. iij. Item legato. §. parui et. l. qui concubinam in principio. ibi dicitur quod inter concubinam et vxorem in sola dignitate est differentia et non est differentia inspecto iure naturali. viij. disti. quo iure de coniu. ser. c. j. in autentico. de mona. §. hinc autem. tamen hanc solennitatem inducit ius positium vt sit vnica. et in domo vt dixi quesita non libidinis causa sed procreande proliis in autentico. quib. mo. na. effi. le. post principium. sed hec solennitas hoc non approbat sed nec reprobatur sed tolerat. vnde dicitur. ff. de concubi. l. in concubini nati in fine. quia concubinatus ex lege nomen assumpsit extra pena legis est. q. d. non in prohibitione legis sic alibi dicit lex quod non recte facit heres qui funerari non sinit. pena tamen in eum statuta non est. ff. de reli. et sump. fu. at si quis. §. idem habeo. de his. C. de na. li. per totum. ff. de consti. tu. l. naturali in autentico. quib. mo. na. effi. sui. §. discretis et. §. sequi sunt quos legitimat sequens matrimonium in autentico. quib. mo. na. effi. le. §. scitum. C. de na. li. cum quis et. l. nuper et in. c. tanta. concludebat ergo quod cum talis non sit de hac tertia specie sed de secunda prohibita. ad quod principaliter inducebat pre. §. clericos in autentico. de sanctis. episcopis ergo non legitimabatur.

Et certe satis sonaret inequum quod inter filios laici et clerici forte plebani licet non sit in sacris deberet esse diuersitas. maxime cum propter tales legitimandos multi a clero recesserint contra id de electio. cum ex eodem libro eodem. Tamen nisi nouum aliud statuatur puto et soluendo dico illum

illum. **B.** legitimatum cum eni de cr. tanta hoc dicat per vir-
tutem sequentis matrimonij precedentem plem legitimari p-
bato q fornicarius coitus et omnis qui sit extra uxorem le-
gitima sit dñatus dummodo coitus tempore parentes cõtu-
ges esse potuerint, legitimetur per ipsorum coniugium: quo-
modo autem pbetur etiam simpliciter fornicatione esse moz-
tale. vide no. in cle. de heredi. ad nostram. vñ. vij. in. j. glos.
et ij. fateri etiam oportet matrimonium institutum fuisse ante
omnem legem scriptam vt dixi in articulo egrotantis.

Et dico q matrimonium est de iure nature non dico in q-
tum naturale dicitur ex pncipijs nature de necessitate creatur
sicut moueri sursum naturaliter inest igni vel graui cadere
deorsum sed sumedo ad quod inclinatur natura et compleitur
mediante arbitrij libertate. constat enim q pncipalis finis
matrimonij proles est pli autem debent parentes nutrimen-
tum et disciplinam. patet autem q filius a parentibus educa-
ri et instrui non posset nisi determinatos et certos parentes
haberet certitudo autem et determinatio est pprie per obli-
gationem viri ad determinatam mulierem quas matrimonium
vocalimus. Item si respicimur secundarium matrimonij finem
qui est mutuum obsequium sibi per coniuges in familiaribus
rebus impensum est hoc etiam naturale sicut enim natura-
lis ratio suadet cohabitationem hominum quia vnus sibi no
sufficit in omnibus que ad vitam pertinent cuius rone dicitur
homo naturaliter pollititus ita illorum quibus indiget
ad humanam vitam quedam sunt competentia viris quedam
mulieribus vnde mouet natura vt sit societas viri ad mulie-
rem que matrimonium dicitur. vnde etiaz philosophus. vij.
Ethicorum vbi tractat de amicitia coniugali dicit q homo
est animal magis naturaliter coniugale q civile polliticuz
Fornicatio autem et omnis vagus concubitus directe vide-
tur esse contra vitam et educationem proli cui necessaria est
cura matris in nutriendo sed et fortius cura patris in ea in-
struenda defendenda et pmouenda in bonis interioribus
et exterioribus. oportet ergo scdm legem nature ordinatum
esse cohabitationem parentum ad tempus non modicum pro-
pter nutrimentum et disciplinam qua debent proli quod no
est nisi per matrimonium ergo fornicatio et omnis vagus co-
cubitus est contra bonum proli educande. et ideo mortale
nec obstat si dicas fornicantem sufficienter puidere prole
ca educationem et disciplinam q illud quod cadit sub deter-
minatione legis iudicatur scdm id quod comuniter accidit
et non scdm id quod accedere potest. comuniter autem accidit
fornicarios diuertere et vtriusq educande proli non vacare
ergo vt. s. patet ergo lege diuina et. l. nature fornicarius coi-
tum dñatum. l. canonica patet in glo. etiã ad quad remissi.
vnde dicit. c. no solum. xxxj. q. vij. inter cetera septem vitia
fornicatio maximu scelus est. et lex civilis concubinatũ per-
mittens est reprobata. xxxij. q. iij. nemo et dicit Hosti. illas
leges etiam iure civili correctas inducit in autenti. de leno.
colla. ij. et colla. v. scenicas mulieres et c. et vt non luxu. con-
tra naturam colla. vj. et qz castitatis sumus amatores quib.
mo. na. eff. le. s. illud et quia circa peccata corrigenda lex se-
quitur canonem in auten. quomodo oportet episcop. de ec-
cle. ti. et vt clerici apd pncipios episcopos. s. si vero hoc notat
ipse qui fil. sint legitimi latoz. concluditur ergo q ex ipso di-
cit canon legitimari illegittimũ per parentũ coniugum illõ
intelligi de suscepto ex dñato coitu dummodo coitus temp-
pore et c. vt. s. dixi et aperte videt hoc velle lex insti. de nup.
s. finali que pmo loquens de legitimatione que fit per da-
tionem curie loquitur de naturali postea subdeõ de legitima-
tione per matrimonium nõ exprimit de naturali sed id solum
quod nõ fuerit inter parentes matrimonij legibus intro-
ductum cui concor. pre. l. et n. quis in pncipio. C. de natur.
liber. et per hoc fit responsum ad scdo allegata pro hac par-
te. fateor enim coitum dñatum. sed id non sufficit vt predi-
xi. ad id quod pmo allegabatur de milite dico q lex non p-
uidet in eo contra concubitũ. sed contra sponsalia militum.

Refumendo igitur hos tres articulos dico q cum de-
cre. tanta tractet de tantitate et quãtitate virtutis matrimo-
nij. ne illi virtuti detrahatur. accedat quod notat in cle. de
summa trinitate. c. vno in vlti. glos. pme partis dicam sic ta-
ta est vis idest virtus matrimonij. vt qui antea sint geniti ex
quocũq coitu qui tamen potuerit esse vxorius si tunc affu-
isset consensus postea subsecutus post contractum matrimo-
nium quãdociũq etiam alio matrimonio intermedio. Itẽ
in sanitate vel in morte dummodo demus esse matrimonium
legittimi habeantur saltem ex nunc. an ex tunc in sequenti
questione dicitur. **S**ecunda etiam pncipalis questio
habet tria dubia. Pncipale est an naturali primo genito
sed legitimo post natiuitatem legitimi competat succe-
dere iure primogeniture. Secundũ an consuetudo talis p-
indicit secundogenito qui clericus est. Tertius an inter lai-
cos valeat consuetudo. sed hoc vltimũ prosequi non inten-
do. de quo tamen videri posset quod post Hostien. scripsi
de voto licet. **P**ro legitimo inducam sex rationes.
secũdo totidem contra ipsum. tertio ponam trium disputa-
tium solutionem et contrariã. Barto. quam approbabo cũ
certa determinatione per tres decret. et ad contraria copio-
se respondebo. **A**d primũ q primus natus licet post le-
gitimatus haberet in successione ius primogeniture sic pro-
bo constat illum primũ qui nullũ habet ante se de verbo.
signi. Joseph. ff. eod. tit. l. proximus et. l. proximi in proe-
mio. ff. forum. s. discipuli. alias incipit in reliqua. sed iste repe-
ritur primo natus naturaliter. Item legitimus. et bec duo
concurrunt eodem tempore quo defertur hereditas et idu-
bitatum est q cessante consuetudine succederet simul cum
alijs vt in. c. tanta et insti. de hered. ab inte. s. pmo et in au-
ten. de incest. nupt. s. dubitatum. C. de na. li. autẽ. si quis con-
suetudo ergo que inter legitimos respicit primogenituram
debet in isto prius nato et legitimo aliquid operari de prius
leg. in bis et eod. tit. l. si papa. lib. vj. ff. de lega. pmo si quan-
do in pn. et ad munici. l. j. fit ergo idem ius de toto quod de
parte. de offic. deleg. pastoralis. s. i. de donat. inter virum et
vxor. nuper. ff. de rei ven. que de tota. sic ergo quia sicut cõ-
muni iure in totum excluderet personas secundi gradus q
si. sint legitimi. c. pmo. ita q primogenitũ et legitimatus in to-
tum excludit secundogenitũ iure consuetudinis. sic ergo ex
positate et concurrentia duoz tempore debito et arguendo
de parte ad totum. Item de toto in alia specie ad hoc totum
concludit pro primo nato. Secundo arguo de primogenita-
te ad primogeniturã. certus est q sicut de iure ex gradibus
diuersis succedit primogenit. ff. de suis et leg. l. post consangu-
neos. s. scdo saluo qd habetur in aut. de here. ab inte. s.
reliquum. facit. xij. q. i. sint manifeste. xvi. q. vii. filijs.

Ita hic de consuetudine in personis eiusdem gradus suc-
cedit primogenitus idest prior in genitura quod conuenit
legi diuine gen. xxv. et xxvii. de qua. vii. q. i. qd periculosum.
et facit pre. decre. licet de voto. nam vt ibi patet in fine in ge-
nitura plurium est ordo et positas et posterioritas. ff. de sta-
bo. arethusa. sed certum est q in primogenita e spectatur
tempus mortis vel posterius et non anterius vt pre. l. post
consanguineos. s. proximus. vnde legit. l. pma et si duobus
vnde cognati. l. capitis insti. de legi. agna. sac. s. proximus. ff.
b iniur. rup. te. si quis exheredato. scdo in so. ergo in scdo ge-
nitura legitima spectabimus etiã tempus mortis. nõ enim
oportet prius queri de conditione cuiusqz quas hereditas
vel legatũ ad eum pertineat. ff. de leg. ii. nõ oportet. ad ides
ff. de le. pre. per contra. l. interuenit. nõ inspiciatur ergo qd
prius fuit sed quod nũc est. l. di. ferrum. s. de rescrip. eaz te.
et ff. de edi. edic. quod ita ad id. xxxij. q. i. nõ eni et. c. si est ma-
rie qz licet certis casibus inspiciatur tps testamẽti hic nõ
potest illud dici cum sit successio ab intesto. tertio sic aliqd
retrotrahi pcedit nõ solus in iudicijs et maleficijs sed etiaz
in actibus habent concord. in regula ratihabitione cod. ti. in
pn. ps. C. ad mace. l. si. Item et vbi nõ est actus. vnde retro

di in ciuitate fuisse q ab hostibus aduenit. ff. de cap. l. retro
eqñ ergo legitimatõis potestate potestati iuris postliminij
dicam q sicut illud cum in cuius persona amouet ius serui-
tutis per captiuitatem inducte facit eius cõditionis ac si nũ
qñ in ea specie seruitutis fuisset. xvj. q. iij. prima actione. ff. de
cap. 7 post li. re. l. postliminium sic. 7 legitimatio istuz perin-
de faciat haberi ac si illegitimus non fuisset. ff. d. in iu. re. figo
filio. §. penultimo. 7 sicut per illud ius postliminium reuer-
sus excluderet secundo genitos 7 remotiores vt pre. l. si qñ
§. sed 7 si pater. ff. de bo. li. si nec. §. si deportatus. ff. de bo.
possessio. secundum tab. qui ex liberis. §. j. ita 7 per legitima-
tionem que retrahitur. nam constat ipsum naturalem a
conceptu 7 partu habuisse statum legitimatõis implicitum
explicitum 7 consumatum postmodum in contractu traba-
tur ergo consumatio ad initium. xxxv. dis. ab exordio. ff. qui
po. in pi. babe. potior. ij. rñ. de contraben. emp. nec emptio.
ff. de peri. 7 commo. rei vendi. q si pendente. als est. §. sub.
l. necessario. ff. ad. l. falsi. fundo legato. nec hoc impedit ma-
trimonium intermedium vt dictum est in secundo membro
prime questionis. Et si dicamus retro non trahi. erit secũdũ
illud certo tempore naturalis tantum. 7 certo naturalis 7 le-
gitimus quod esset monstrum vt. s. not. de clandest. despon.
cum inibitio. 7 eadem res sic censeretur duplici iure 7 con-
trario contra id. xij. q. ij. cognouimus de deci. cum in tua. ff.
de rerum permu. l. j. C. de codicil. l. finali. **Quarto** sic ar-
guo proles legitima dicitur causa omnis priuilegij 7 precẽ-
puitatis que doti indulgentur. ff. solu. ma. l. j. de iure do. l. ij.
de priuile. credi. interest. sed cum ipsa dotis causa omni tem-
pore presenti preterito 7 futuro sit p̄cipua 7 fauorabilis. ff.
sol. ma. l. j. facit. s. de pig. ex litteris. de do. inter. vi. 7 vxo. nu-
per quanto magis ergo fauorabilis erit proles omni tempo-
re: quia propter quod vnunquodqz r̄c. sumitur hoc. C. d. na-
liberis. cum quis. sit ergo iste p̄ omni tempore legitimus cũ
hominibus legitimis gaudeat princeps rempublicam fre-
quentari qui si. sint leg. ex tenore. 7. c. si. ibi pro utilitate pub-
lica. C. de indic. vidui. l. ij. sicut de ingenuis dicitur. C. de bo.
li. l. finali. 7 attendi debet tempus quod plus expedit legiti-
mato vt pre. c. cum inter. C. de natu. li. nuper ad finem.

Quinto induco q hoc est beneficiuz sacramenti 7 iuris
positiui canonici 7 civilis ergo latissime sumendum. ff. de cõ-
sti. p̄ncipi. beneficium de verborum signi. olim de dona. cum
dilecti. Item talis legitimatur ad spiritualia. vt not. in. c. tã-
ta 7 de elec. innotuit. fortius ergo ad primogenituram cum
spiritualia r̄c. qui si. sint legi. per venerabilem. xcvj. dis. duo
sunt. s. de ma. 7 obe. illud 7. c. solite. **Sexto** 7 vltimo. vn-
de textus apertus in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. reliqui ibi se-
mel eos efficientes legitimos damus habere etiam successio-
nes illas etiam quas habent bi qui ab initio legitimi sunt 7
sibi in. §. illud als si quis ergo in si. nihil a legitimis filiis dif-
ferentes. ad idem. ff. de li. 7 posthu. l. filio 7. C. de consul. l. j.
in si. li. xij. quarum legum casus infra patebunt 7 per hoc cõ-
cluditur pro iuriato. **In** contrarium pro prius lio certum
est q ipsius cepit esse hereditas ad Gala. iij. si filius ergo
heres. ff. d. liberis 7 posthu. l. in suis. 7 primo fuit cõstitutus
in iure succedendi insti. de heredu. qua. §. sed sui. nec est hic
fauor ampliandus q si fauorẽ matrimonij inspiciamus hoc
est cõtra prius legitimũ. non debet ergo concedi posteriori
quod denegaretur prior. s. de preben. cũ causam. C. qui po.
in pig. l. fina. ver. exceptis. cum ergo in duabus dotibus ip̄ q
bus etiaz locũ habet fictio. C. de rei vx. ac. l. vna circa princ.
ex tempore prerogatiua seruetur vt ibi ergo 7 hic ne qd pri-
us legitime factum fuerat vel questuz superuenientẽ even-
tum vitietur vel perdatur cõtra regulam eodem titu. factũ
legitime cum concor. nam 7 habet regula quod id quod no-
strum est sine nostro facto a nobis euelli non potest. ff. eod.
titulo id quod nostrum. primogenitus autem legitimus nil
fecit hic p̄pter quod illud ius successionis sibi debeat depe-
rire nec pater id facere potuit. **Primo** q iste non est de ca-

fibus illius. §. causas in autenti. vt cum de appel. cogno. no.
s. de iureiuran. quinquauallis. **Secundo** quia in preiudicium
filij ex primo matrimonio non potuit mutare consilium hoc
eodem titulo mutare cum concor. tertio nõ poterat expref-
se priuare vel fraudare illum cui competebat ius ex primo-
genituz a multominus tacite contrahendo cum illa olim cõ-
cubina de preben. dilecto. Item nec papa nec princeps in al-
terius graue preiudicium priuilegia concedunt de cõsue. cũ
olim in si. ff. ne qd in lo. pub. l. ij. §. si qñ. C. de eman. nec auus
Secũdõ sic probõ. quod hodie incipit valere non trahitur
retro de despon. impu. c. j. eodem lib. valet ergo vt ex nũc vt
nota. in regula non firmatur patet hoc insti. de mi. te. §. pen-
ff. eodem titulo quod ab initio. ff. de offici. procõ. obseruare
in fin. facit. ff. que res pig. obliga. po. l. ticius 7 de mili. testa.
tribunus cum ergo legitimatõ equipollet restitutiõ 7 vtra-
qz ex suo secũdum veritatem aliquid nõ tribuat istius attri-
butionis effectus retro nõ extenditur sed incobat ex tempo-
re suo ergo prius legitimus 7 per id ius primogeniture ad-
eptus per legitimatõem naturalis qñ ponderamus ex suo
tempore illud nõ perdit vt patet in. c. tanta ibi post contrac-
tum matrimonium in auten. qui. mo. na. effi. ibi ex hoc 7 gl.
exponit tempore de rescrip. qñs libr. eodem. ff. de mino. 7
si sine. §. sed quod papa. de heredi. insti. ei qui soluendo de
bo. possessio. cogra tab. l. j. §. fina. nec mirum si retro nõ tra-
hatur quia legitimatus habere debet que huius appellatio-
nem decent in autentic. de incest. sup. §. dubitatum collatio-
ne secunda. sed non decet q plus iuris habeat legitimatus
q legitimus in autentico. quibus mod. natura. effi. sui. §. si
quis ergo 7. §. 7 quoniam varie. §. si quis autem ergo r̄c. p̄-
deramus autem quid deceat de voto magne de electio. cuz
non deceat. libro eodem. **Tertio** sic ficut nos habemus
certos modos vel casus quibus secundus expectans benefi-
cium ponitur in locum primi quod nota. de preben. quia se-
pe. libro. eodem in vltima glo. sic legiste habent certos mo-
dos quibus in successione hereditarij cõstitutus in lo-
co secundo in locum prioris adducitur vt in morte naturali
que primo subducto r̄c. vt qui si. sint leg. lato. ff. de suis 7 le-
filius a patre. §. filius 7. l. gallus in principio. Item morte ei-
uili 7 deportatione vel dñatione in metallum vt in. l. gal-
lus. §. quid enim si nepos de his modis. ff. de suis 7 le. l. j. §. si
filius vsqz ad. §. post suos. ff. de iniusti. testa. l. posthumorum
insti. de exhere. libr. §. posthumorum. sed modus legitima-
tionis non est de illis quod secundus adducatur in locuz p̄-
mi ergo r̄c. per locum a sufficienti numeratione partiũ. s. de
insti. c. finali. de postulan. bone. ij. in finali. ff. de his qui sui vt
alie. iur. sunt. l. j. in principio. de ac. 7 ob. obligationum fere
de preto. stipu. l. j. §. j. 7 insti. de act. §. actionum nec arguas
a simili de legitimatõem ad casus expressos. quia casus omis-
sus a principe vel impetrante habetur pro omisso. s. p̄prio
susceptum libro eodem. vbi de hoc dixi super glo. argu. con-
tra 7 a canone de tempore. ordi. dilectus de sen. ex. is qui in
si. j. rñ. libro eodem in cle. de electio. ne romani post princ. 7
c. constitutionem in principio. a testõre. ff. de libe. 7 posthu.
commodissime. ff. de excu. tu. ex his a pacifcente. ff. solu. ma. si
cum votem in principio. de pac. cõ. l. final. 7 a lege. C. de edi.
pri. an in totum 7 que sit longa consuetudo. l. j.

Quarto sic probõ constat q consuetudo duo requirit
coniunctim scilicet primogenituram 7 legitimatõem. s. na-
tus ex concubina non est talis. ergo cuz verba sint certa que-
stionem voluntatis non admittunt qui si. sint le. c. ij. C. de li-
be. prete. l. ij. ff. de le. iij. ille aut ille. §. cuz ex verbis. sed in na-
to 7 vxore simul concurrat vtrunqz ergo r̄c.

Si ergo querimus quis prior est filius non est dubium
q naturalis hunc enim natura genuit. licet non honestas cõ-
fugij. xxxij. q. iij. c. fina. ff. de adopti. l. j. vnde 7 spuruz voca-
mus filius. c. pre. tanta. Sed si queritur quis prior naturalis
an legitimus. patz q secũdus. 7 si queratur quis prior in iu-
re succedendi. so. is qui prius illa duo iura nactus est ex qui-
bus ius

bus ius successionis competit vt sic in hoc ponderetur ius primogeniture. xxij. questio. ij. §. vlti. in principio. et si vis vt concedam eum censi a natiuitate legitimum hoc non est verum sicut veritatem nature sed sicut dispositionem vel ciuitatem: sed constat quod illum quem excludunt filij sicut naturam non excludunt filij sicut ciuitatem. ff. de lega. ij. si ita quod §. i. de condi. et demonstratio. fideicommissus. unde non est satis ciuilitate fieri de rescrip. susceptum. scripsi de hoc. §. de conuer. coniug. cum sis ad id. ff. de verbo. obligat. gr. ea parte. §. insulam. vbi de hoc. C. de his que ve. eta. l. fina.

¶ Quinto arguo si quando querimus de ordine et oportet ad alicuius perfectiones duo concurrere. si inter duo perfectio in vno hec iura simul in altero concurrant prior intelligitur ille medius qui inter duo primi sua consequitur habet patet in rei vendicatione et in publiciana. C. de rei vendic. l. quotiens. ff. de publ. vt si quidem. et hinc tanto fortius: quia actus traditionis erat necessaria sequela contractus. et tamen non trahitur ad contractum sed hic non sic: quia secundus contractus matrimonij fuit a nuda voluntate parentum Idem in pignore si prius imperfecte conuenit postea cum alio perfecte demum secuta est perfectio cum primo et numeratio vt in pre. l. ticius. ff. que res pig. qui po. in pigno. habe. l. j. in fine. et l. qui balneum. et l. potior. j. respon. Sic est videre in littera qua mandatur alicui prouideri dato exequutore ad conferendum sine decreto. presentia enim et exequozis in hibitio afficiunt ita quod collatio ordinarij non tenet. sed si inter presentationem et inhibitionem ordinarius conferat tenet collatio. hec probantur de concessio. preben. si soli. li. eo. ita sponsalia de futuro et copula faciunt matrimonium. sed si inter hec duo desponsetur alij de presenti valet intermedium de spon. veniens. et c. si inter de eo qui cogn. confan. per totum. ista vero procederent vbi primum perficit sine secundo vt in c. si. de spon. duo. vel sufficit vt in c. si tibi absentis de preben. eo. lib. beneficium enim ante acceptatam collationem mihi factam non fuit meum. sufficit tamen collatio ad impediendum collatozem ante repudiationem vel terminum lapsum vt ibi. **¶** Sexto ponderanda est equitas. quid enim dices de nobili domina non contracta cum eo cuius quo contraxit si primogenitum habuisset ad successionem habiles que postmodum primogenitum habuit ex matrimonio. Item quali periculo illam submittis si naturalis sperat se illa mortua legitimari posse cum iure primogeniture. facilliter enim veneno vel aliter conspirabit in eius mortem ex quibus concluditur pro primo legitimo ex matrimonio nato.

¶ Ad solutionem questionis huius est sciendum quod olim hec questio fuit disputata per Guilf. accursij et tenuit per predictum §. reliqui inductum in fine prime partis legitimatus preferendum maxime quia consideratur tempus mortis in situ. de heredum qualita. §. sui. et §. in extraneis. sic sicut eum ex pacto olim in hodie datur actio. C. de re. permutatio. ex placito. et dicebat quod §. illud alia si quis ergo ad finem. vbi dicit ex hoc non debet intelligi. si tempore vt dicit ibi glosella. sed ex hoc. si matrimonio et oblatione curie vel alio modo ad legitimandum idoneo. Idem modernis temporibus tenuit hic alius solennis doctor in studio paduano inducens et disputans. Idem dicitur tenuisse alter summe scientie doctor in studio paduano inducens principaliter. l. filio. ff. de libe. et posthu. sed Bart. brix. hoc disputauit in dominicali lv. que incipit quidam habens filium. tenet contrarium pro legitimo nato scilicet ex primo matrimonio dicens quod hoc tenebat. Id. nescio si de hugulino vel bugulino intendit quia per illorum scripta hoc non apparet. hoc etiam tenuit Tan. in sua nona questione. et hanc partem teneo: sed tremulus pro illorum auctoritatem et reuerentiam qui tenuerunt contrarium: tamen hanc partem eligo de deliberato consilio et responso trium doctorum legum solennissimorum huius studij quos in disputatione nominavi. doctor etiam meus in theologia hanc partem deliberatus preelegit a me consultus.

¶ Ad hanc autem solutionem quam Jaco. de bel. commē dat in auten. quibus mo. na. effi. sui. col. vij. induco tres dec. sexti. §. de rescrip. si pro te. et c. quauis. de preben. si apostolice. et hoc modo aut dices quod per secundum matrimonium fit in illum naturalē collatio legitimatis aut confirmatio aut restitutio vel alterius predictorum fictio. de primo sit talis casus in decre. si pro te. certum est quod naturalis habet status conditionatum ad legitimatam. si si parentes consenserit in matrimonium. et ille pro quo fuit ibi scriptum habuit etiam statum conditionatum. si si consenserit episcopus et capitulum. et tamen si antequam interueniat ille consensus. alius canonicatum in illa ecclesia consequitur: postea superueniat ille consensus. ille secundus in gratia qui conditiones preuenit est prior et potior in assentione prebende post vacantis. sic iste qui primo consecutus est legitimatē erit primo potior cuius postea legitimitas superuenit. si dicas quod est confirmatio sit casus in decre. apostolice. vbi si reseruatō legati p̄ces sit. et confirmatio papalis secuta est: tamen post reseruatōnem et ante confirmationem alter ibi impetrauit a papa: iste medius erit prior. confirmatio enim preponit illum solum ius acquirentibus post confirmationem sicut et hic legitimatio preponit istum post genitum tamen. Si dicas quod est restitutio. facit. C. de nara. resti. l. ij. ibi natalibus atque restitui et c. et in auten. qui. mo. natu. effi. sui. si quis. ergo ibi prolem voluerit nature restituere tunc casus est in decre. quauis. ibi restitutio non preiudicat iuri acquisito a teri ante restitutionem cui conuenit. l. ij. ff. de decur. procedit autem solutio si d̄ speciali contraria interpretatione vel obseruantia consuetudinis quo ad casum propositum non apparet. **¶** Modo est ad contraria respondendum. et primo ad §. reliq. et dico quod meo littere hoc solum sonat quod sicut a principio legitimis deserit successio sic et legitimatis. nec dicit littera quod censeantur ab initio legitimi: sed quod habent successiones quas habent huius ab initio sunt legitimi vide si. de eta. et quali. a multis. in fi. et subdiaconus eligitur in episcopum sicut diaconus vel sacerdos non per hoc fingitur diaconus vel sacerdos. vel aliter illud vbi iuris repugnantia non impedit talem fictionem. secus vbi impedit vt in terminis nostris vt. j. dicam respondendo ad tertium argumentum. vel dic quod lex non ponit prerogatiuam in successore ex ordine filiationis. unde vocatur sicut ab initio legitimus cum hodie vterque naturalis et legitimus nec iure communi curamus quis prior. Sed cum queris quis prior procedit solutio et casus predicti quibus non querimus de excludendo secundo sed de proponendo. facit ad predicta quod recitare soleo de restit. in integ. constitutus. Aliter enim iudicamus de temporali prescriptione qua preuidit ius quod de illa quam non preuidit. puta si inducta sit per consuetudinem vt ibi. vel per conuentionem vt nota. ff. de mino. emilius. et per eundem modum potest responderi ad §. si quis ibi nihil a legitimis. vel dic quod nihil differunt vt ex nunc et in successione que nondum pro alijs erat affecte. et si stemus gloselle ibi ex hoc. si tempore habeo propositus cui conuenit dec. de tanta. ibi post contractum matrimonium et quod recitare soleo post Hostien. de elec. inno. i. quod legitimatio superueniens per parentum coniugum non ratificat electionem prius facta de legitimo. Ad. l. ex placito. di. co quod facit pro cum ibi consideret vt ex nunc tempus quo concurrat vtrique naturalis. et civile. Ad. l. filio. respondetur primo sic quod illa lex inducitur pro. nam ibi ex hereditate de naturali emancipato non impeditur per arrogationem qua recidit in potestatem vt sic vinculum civile non tollat impedimentum medij temporis super naturali iure fundatus sic et hic ius quod competit naturali primo legitimo quod ex hereditate illum naturalem tamen non tollatur propter ciuitatem et legitimatōnem superuenientem Item illa lex loquitur de filio semper naturali et legitimo et a principio in parte. quod postea iure lito priuat⁹ fuerit emancipatus. vbi p̄ adoptōem potior⁹ recuperare ius legitimū amissū quod de nouo querere ad id. ff. de pac.

si vnus. §. q. si nō. tamen improprie sic dicitur qz illud in iu-
re eliso nō perempto. ff. de solu. qui res. §. arcam. vñ sic pōde-
rata rōne licz ille foret emācipatus vñ tñ & efficaciter filius
quo ad ius exheredationis saltem de iure p̄torio. ff. de in-
offi. testa. papinianus. §. j. r. C. e. l. ij. non fuit ergo tante po-
tentie adoptio vt ita eum de nouo filium faciat sicut fieret
extraneus & per id extingatur ius naturale per ius civile vt
sicut facta exheredatio de non filio non nocet illi facto filio
ff. de bono. possessio. contra tabu. l. non putauit. §. si qz emā-
cipatum ita facta de emancipato non noceat adoptione se-
cuta quia vere filius fuit. lex prima de cōsuli. facit pro in p̄n-
ci. in quantum ibi dicitur qz prius dignitatem adeptus est p̄
qz sic & hic prior adeptus legitimitatem. in fine facit contra
in quantum ibi prior consul secundo patriciatum adeptus p̄-
fertur secundo prius patriciatum adeptus. si sequeremur se-
cūdam lecturam quam ibi ponit glo. negaretur casus. & sic
non esset respondere necesse: qz faceret pro. sed secundū cō-
munem casum predictum & quem approbat glo. solue qz ibi
ex ordine consularis debebatur magistratus facit. ff. de mu-
ne. & hono. l. p̄to. si ergo aliter factum fuerat ex quo primus
adeptus est magistratum merito p̄ferendus est illi cui in ad-
piscendo p̄ferri debuerat vel habebat ibi consuetudo con-
sularis quod habet consuetudo multarum ecclesiarum qz
inter canonicos eiusdem ordinis non inspicitur prioritas in
ordine sed in institutione vel canonicatu ecclesie sic inspicie-
batur prioritas in cōsultu tñ inter maḡatus habētes: vel
dic qz casus ille non cōuenit isti. ibi de sede hic de successiōe.
sed ibi ex solo consulari habebat consul sedem. sed ex magi-
stratu maiorē. hic ex solis natalibus nil iuris habebat in suc-
cessione. vnde probamus per legem illam qz habens purus
ius ad canonicam licet secundo receptus p̄fertur secundo
impetranti licet prius recepto vel canonicatum adeptus vt d̄
rescrip. tibi qui lib. vj. vbi in apostillis de lege illa mentionē
feci. & ibi videas. Ad aliorum solutionem est sciendū qz lo-
gicus habenti asinam cum pullo de quo nunc est sermo eūā-
gelicus in ramis palmarum per fallaciam accidentis p̄bat
qz illa asina est sua mater. & sic. ista asina est tua quod conce-
ditur. Item est mater & hoc conceditur propter pullum. cō-
cludit ergo coniungendo ista ergo est mater tua. recte sic fa-
ciunt aliqui argumenta contraria quibus dicunt iste est pri-
mo natus: & hoc concedatur. Item est legitimus & hoc etiā
conceditur: coniungunt. ergo est primo natus legitimus h̄
negatur. qz lz aliqua predicare diuisim que non licet coniū-
gere vt hic vides ad sensum qz hoc non sequitur. ego suus pri-
mus canonicus in ecclesia & sum sacerdos. ergo primus sa-
cerdos. concedo ergo quod dicebatur in prio argu-
mento eum primo natum sed non primo eum legitime natū
quod requirit cōsuetudo. quod subdebatur de tēpore quo
desertur hereditas inspiciendo fateor vbi prius non compe-
tisset illi per consuetudinem saltem ad rem & tale quod affi-
cit & impedit patris potestatem vt dixi in fine quinti argu-
menti secunde partis. & per hoc sit responsum ad totū secū-
dum argumentum excepto ipsius sine ad quem respondeat
qz illud verum in eodem instanti alias cōstat qz diuersis tē-
poribus eadē res diuerso iure censetur. Quod subdebatur
in primo argumento qz consuetudo debet aliqd in isto ope-
rari hoc verū si esset ille quem iuuat consuetudo. Quod in
fine dicebatur idem de toto quod de parte. verum si eodem
iure deberetur vtrinqz. sed de iure debetur pars quia legiti-
mus de consuetudine. totum quia primus legitimus cum er-
go nō sit eadē vtriusqz rē. Ad tertiū argumētū de retro
trahendo respondeo qz in fictionibus que ad principiū tra-
hi debent oportet qz eadem causa & essentia perseueret. a s̄
si ex potestate filia sit emancipata fictio suam naturam imu-
tet. patet. C. de rei vxo. actio. l. vna. §. videamus. cum ergo p̄-
tempore quo pater habuit legitimam vxorem & ex ea filium
concubina non potuerit esse vxor. ergo fictio mutabit natu-
ram. & ad id tempus non trahetur nec enim trahi debet ad

tempus quo sequi possit iuris repugnantia. ff. de vsucapio.
si is qui. C. de inofficio. dona. l. secunda. & de donatio. inter
virum & vxorem. l. donationes. fm illos qui dicit qz nō tra-
bitur ad dominium. C. Item nec fictio trahitur ad principi-
um mutata conditione persone. vel quando res possit vitia-
ri. C. de testamen. ma. l. j. ff. de testamen. mi. si certarum. §. fi-
na. ff. de capti. in bello. §. codicilli. plus videtur qz fictio lo-
cum non habeat cum alterius p̄iudicio quod sic proba-
tur vt dixi in fine argumentorum secundi membri prime que-
stionis. actio de dote que non competit constante matrimo-
nio facto diuortio competit & reintegrato matrimonio desi-
nit competere iam inchoata vt. l. si mulier diuerterit. ff. solu-
to matrimonio & alijs legibus ibi allegatis. sed licet hoc ex
fictione qua fingitur non diuertisse vel non competisse pro-
cedat quando debetur soli mulieri vel mulieri & patri. non
tamen procedit quando debebatur extraneo vt patet. ff. de
iure do. stipulatio de dote. ff. soluto matrimonio in insulam.
§. finali. in illius enim p̄iudicium non procedit illa fictio.
licet ergo quo ad parentes contrahentes & ipsum filium pro-
cedere possit fictio. non tamen quo ad p̄iudicium primo-
geniti legitimi habenti efficax ius vt dixi. si ergo ponerem
patrem habentem legitimos vxore mortua ex concubina fi-
lium habuisse. cum qua postea contrahit nulla iuris repu-
gnantia vel alterius p̄iudicium impedit fictionem ad p̄n-
cipium trahi. & sic etiam procederet. §. reliqui vt supra dixi.
Ad id quod dicitur proli fauorem deberi fateor. sed nō
contra aliam prolem. & ad perimendum ipsius ius sicut nec
p̄iudicamus dotem contra dotem vt dixi in primo argu-
mento secunde partis. Ad vltimum quod de beneficio
dicebatur dico qz nedum sacramentum matrimonij sed nec
etiam sacramentū baptismi quod maius est tollit ius actio-
nis vel exceptionis alteri competens: vt nota. xxvj. distinct.
deniqz. & xxvij. questio. prima si quis. & de diuortijs qua-
to in vltima glo. beneficia ergo licet large interpretemur
non tamen sic large qz alterius ius perimāt: tamen sic qz ali-
quid conferant. istud autem multum confert: quia honori-
bus fungitur vt legitimus vt cessante consuetudine in par-
te succedit. C. Itēz deficiente illo primogenito ad alios cū
sequentes haberet ius primogeniture. plus casus est quod
legitimatus naturalis non succedit in feudo & sic beneficiū
non recipimus latissime in lib. feud. si de feu. controuer. fue.
c. naturales. soleo tamen dicere in. c. tanta id loqui de legiti-
mato non per matrimonium sed per principis beneficiū in
quo id non exprimitur vt ibi nota. tales autem dispensatio-
nes fatalium sunt odiose & strictam habent interpretatio-
nem de hl. presbyte. c. j. lib. eo. & super hoc vide quod plene
scripsi in. c. latoz super prima glo. Quia in precedenti arti-
culo mihi ipsi videoz fuisse prolisus. hunc vltimum qui est
an posito qz clericus sit ille secundogenitus & alter habet
ius primogeniture sibi p̄iudicet consuetudo breuiter ex-
p̄ditam. C. Et contra clericum inducam quatuor. secundo
pro ipso alia quatuor & opinionem. tertio datur solutio sol-
uatur opinio per quam contrarij respondetur.
C. Et qz p̄iudicet videtur per gl. legum expeditum. que
runt enim glo. ff. de legibus de quibus. C. que sit longa con-
suetudo. l. j. an consuetudo qz monachus non succedat extē-
datur ad regularem Canonicum. ponunt ergo glo. ille pro
indubitato consuetudinem illam non solum clericis sed eti-
am monachis p̄iudicare. ad idem glo. vlti. in autenti. hoc
ius porrectum. C. de sa. fan. ec. licet communiter non appro-
betur. C. Secundo constat qz liber vsus feudorum iuxta
quod verbum sonat sunt consuetudines feudorum & tamē
per illas consuetudines clericus non solum non succedit in
feudo. sed etiam illud perdit per clericatum vt de vasa. qui
ar. bel. depo. c. vno si de feudo controuersia fuerit. c. qui cle-
ricus de benef. femine. c. vno in fi. & an mutus & alias imp-
fec. c. vno. & sic patet per has glosas & casus per tales con-
suetudines clericis p̄iudicari.

¶ Tertio

Tertio suadet etiam hoc equalitatis ratio. cum enim ipsi tales consuetudines recipiant pro se tenentur illas recipere contra se. de vita et honesta. clerico. c. fina. cum concordia. precipue cum consuetudo talis super equitate fundetur scilicet ne patrimonium annihilentur. facit quod post Hostien. scripsi de voto. licet. facit. de preben. maioribus. de pigno. ex litteris. de concessio. preben. c. fina. verficu. quanto eodem lib. ff. de exerci. ne in plures. et appetit res publica subiectos fore locupletes in autem. vt iud. sine quoquo suffragio. §. cogitatio. colla. secunda. si ergo fatemur consuetudines equas fateamur quod ipsius virtus ligat priuilegiatos scilicet clericos sic priuilegiatos minores et pupillos. unde conductor quia possessor ad tributa tenetur et non dominus. ff. de usufruc. hactenus. et de impen. in rebus dota. factis neq. stipendium. C. de anno. et tribu. l. j. lib. x. de agrico. et censi. lib. ius. §. hoc de redditibus. et de coll. fun. pa. omnes lib. xi. sed consuetudo quod domini teneantur et non possessores ligat etiam minores vt patet. ff. de administratio. tuto. sine herede. §. luti. Idem probent decreta. ex eo quod de elec. coniuuncta cum decreta. vlti. de consuetu. eodem libro. cum igitur consuetudo detrahat singulorum patrimonium. ff. communia predio. venditor. §. si constat. patet etiam in successione feudi inter laycos si de feudo controuersia fuerit. c. mulier. et c. si filij. et de matri. et ad morga. contracto. c. vno. fateamur quod huic clerico preiudicet in portione sibi alias de iure debita. nam videmus quod priuilegiuz Anglicis concessum prodest clericis de foro competens. dilecti. sic et consuetudo eos ligat cum in ipse ista equiparemus. ix. q. iij. conuestus. et de offi. ordi. duo simul. de iudi. nouit. verficu. non enim cum concordant. Itz videmus quod de iudicato in foro ecclesiastico excipitur in seculari et contra. de excep. c. ij. lib. eo. multa exempla de virtute consuetudinis scripsi de consuet. c. fina. super glo. et qua. **Q**uarto probetur hoc etiam ab originis principio vt dicamus quod quorum est eadem origo ipsorum eadem sit ratio. facit de cleri. peregr. c. j. de deci. ex parte. ij. et c. cum in tua. in successione patet. C. de libe. prete. l. fina. de leg. here. l. duodecim. institu. de exhered. libe. §. nostra. de legi. agn. tute. §. ceteru. et §. sequentibus. sed constat quod. B. et C. ambo sunt nati layci et nudi. xvij. distin. sicur. unde nec clericatus confertur infanti vel illiterato. de tempo. ordi. c. fi. lib. eodem. ipsum ergo in natiuitate sua et prius si fas est sic loqui ligauerat consuetudo que primogenito detulerat ius primogeniture quo sibi debebant bona etiam patre inuito vt dictum est in proximo membro. clericatus ergo subsequena illud ius prius questum primogenito auferre non potuit si cut nec abstulit baptismus vt dictum fuit in proximo membro in fine. sic ex his concluditur contra clericum. **I**n contrarium pro clerico allegatur equiparatio legis ad plebem. ff. de legi. l. de quibus. sed ita est quod lex non ligat nisi subditos de senten. excommunicata. a nobis. de peni. et remissi. quod autem de constitu. c. ij. lib. eo. et in l. cunctos populos in pn. C. de summa trinita. ergo nec consuetudo ligabit non subditos. constat autem quod aliud est clericus quam populus de preben. c. j. de verborum significa. ex parte de senten. ex comu. si sententia lib. eod. inde est quod plebs olim non ligauerunt nobiles. ff. de origi. iur. l. ij. §. deinde. institu. de iure natu. ge. et ciui. §. plebs. Item nec statuta vel consuetudines populi ligat hodie clericos qui nobiles sunt. C. vt nemo pri. l. ij. et quomodo militibus equantur satis dixi in tertio membro prime questionis. **S**ecundo clerici sunt maiores: statuta ergo minorum vel consuetudines illos non ligant. xxi. distin. inferior de maiorita. et obediens. cum inferior. Itz etiam sponte non possunt clerici se subicere iudicio laycorum de foro competens. si diligenti eodem titu. significasti. **T**ertio pro clerico faciunt tex. xvij. dist. bene quidez de constitu. ecclesia sancte Marie. et c. que in ecclesiarum de re. eccle. no. alie. c. fina. hoc de lege vel constitutione. de consuetu. patet quod ex quo grauosa est ecclesie vel clericis non te-

net de p. sue. c. j. et c. cum inter de iudi. clerici de re iudi. cum causa. et C. de sac. san. eccle. auten. cassa. et maxime in terminis questionis quibus loquitur de constituto in sacris qui a statu clericali non potest diuertere de elec. cum ex co. li. eo. sint ergo immunes a lucratiuorum inscriptionibus. C. de sa. san. eccle. l. penul. **Q**uarto negatur verum esse quod allegabatur primo hanc consuetudinem rationabilem: immo iniqua et irrationabilis videtur que aufert alteri quod sibi debet et consuetudi. c. penulti. et filios qui non habita prioritatis ratione debent equaliter patri succedere vt dixi in proximo membro in solutione contrariorum. facit summe inaequales vt. s. alteri totu alteri nihil debeat contra id. xvij. q. vii. c. i. Itz priuat istum legitima quod patet expresse non posset de testamen. raynucius. et c. Raynaldus. ergo datur quod valeat inter laycos et inter eos de facto seruetur non tamen noceat clericis. et hanc partem tenet Jaco. de are. vt notat Ly. C. que sit longa consuetudo. l. ij. in fine. loquendo in comunum de consuetudine. et Hostien. in sum. de consuetudi. §. fina. verficu. sed pone. et quod post eum scripsi de foro competens. postulasti ad finem magne glo. **S**olutio puto in terminis questionis consuetudinem clerico preiudicare per allegata in prima parte et maxime in fine coadiuuatur hoc: quia alia consuetudo in illis partibus non procederet propter remedium fraudis parate secundogenito circa clericatum suscipiendum et damnosum nimis esset primogenito si notabile quotam hereditatis sibi per primogenituram non soluz debite sed affecte per fratris vnus vel plurium clericatu amitteret. tales autem fraudes non amplectimur de diuor. quanto in fine cum concordant. ff. de rei vendi. in fundo. hoc etiaz quoadiuuat quia si esse in partibus illis vbi viget interpretata est consuetudo qua optime etiam interpretatur leges de consuetudi. cum dilectus. ff. de legi. si de interpretatione sed est sciendum quod opi. Hostien. et Jaco. posita in fine partis contrarie nihilominus vera est extra terminos nostros quando scilicet queritur de preiudicio quod inchoaret consuetudo in iam clericum per quod dici posset quod si vera esset in articulo proximo opinio contraria scilicet quod legitimatus haberet ius primogeniture cum tempore huius iuris quesiti ille ius esset in sacris vt ponit thema sibi non preiudicaret consuetudo. et per hunc modum soluendi sint concordata contraria.

In possessione ^{lij. non procedit} exponit Dynus. l. non inchoatur licet quando inchoata sine possessione continue tur. nam hereditas iacens non possidet. ff. si quis testamento libe. et c. l. prima. §. See uola. et tamen usufructus. ff. de usufructu. l. ceptam. et l. nun. q. §. vacuum. et l. iusto. §. nondum adite. satis instat in hoc finaliter dicens quod possessio quam habuit defunctus apta est continuari in heredem qui est eadem persona iuris fictione. ff. de usufructu. l. heres si non sit per alium occupata tunc enim impediretur predicta continuatio. ff. de acquiren. possessio. ponit ponius. §. questum. et de usufructu. l. possessio testatoris. si vero per alium occupata non est pro continuata debet haberi. argum. ff. de testa. l. filius. ff. ex quibus causis maio. cum miles circa pn. et pro herede. l. ij. §. filium. et ideo procedit preferentia. **P**rima glosa dicit unde sumpta. et ponit et specificat exempla. secundo de multiplici possessione remittit. tertio tractat qualis possessio in prescriptione requiratur. quarto quomodo possessio debeat esse continua. quinto de quali possessione. **U**ltima glo. premissa ratione regule ponit duas obiectiones legales quas soluit. vltimo obijcit de decre. contingit. et simpliciter soluit. **I**n prima glo. ubi si ne possessione. sequitur non procedit usufructus. **I**n glo. secunda ibi. l. ij. vide in seq. glo. **I**n glo. vltima ibi in l. ij. in peculiaribus receptum est vt ignorantia usufructus

piamus. et idem §. celsus et ibi seruus. clam facit qui estimare debet questionem sibi moturam licet non estimet ne stultus et c. et ibi quibus vide in c. contingit in. iij. glo. et ibi. l. vna vide in c. is qui statim allegato in glo. ij. **C** In. j. glo. ibi civilis possessio prolixè tractat hoc **D**y. qd ad prescriptionem requiritur civilis et naturalis possessio vel civilis tñ. s. que animo retinetur sed naturalis tñ non sufficit vbi alius civiliter possidet qd sufficiat civilis probat per leges dicentes qd absens quem constat solam civilem animo retinere possidet quo ad continuandam vsucapionem. ff. de fur. l. ferui et filij. §. vlti. de diuer. et tem. prescript. l. in accessione de acqren. possessio. l. j. §. per seruum qui in fuga. ad id qd sola naturalis non sufficiat. ff. de acqren. re. domi. l. acquiritur. §. vlt. ad exhibendum. l. celsus. §. iulianus. et de acqren. possessio. l. j. §. per eum. sequitur etiam hoc necessario fm eū ex quo ponimus civiliter possidentem prescribere vt probatū est. nam si diceremus idem de possidente naturaliter sequeretur iuris impossibile. s. qd duo alicuius rei dominium in solidum eodem tempore acquirerent quod esse non potest. ff. commo. si vt certo. §. si duobus. et de castren. pecu. l. hereditate. §. pater. et de regu. iur. qd contra. §. vni duo. sed opponitur qd fm hoc contra absentem nō curret prescriptio que non currit contra possidentem. C. de prescrip. xxx. anno. l. ij. Item tempus non est modus perdende possessionis. ff. qui bus mo. vsufruc. l. si mulieri. ergo ptra absentem civile possessionem animo retinentem nunq̄ curret prescriptio. Respondeo qd licet tempus non sit modus perdendi possessionem est tamen modus inducendi obliuionem et obliuio est modus inducendi dispositionez animi: et dispositio animi est modus perdende possessionis vt legitur et notatur. ff. d. vsu. ca. l. furtum. §. fundi. si ergo civiliter possidens negligit naturalem possessionem per decem annos vel vltra illa negligētia pnat illuz possessione civili sicut negligētia in adipiscenda vel recuperanda possessione inducit amissionem civilis ff. de acqren. possessio. si ideo. §. forte. pcludit ergo contra civiliter possidentem prescriptionem non inchoari duabus rationibus supradictis. inchoabitur autem ex quo civilem perdidit vt est dictum et dicit qd glo. in. l. j. C. de ser. fugiti. voluit hoc dicere sed non plene. propter predicta vero mei denter tractauit aliam questionem an sint due possessiones specie differētes an vna tñ diuersificata per accidētia quā plene prosequitur. tenet autem opinionēz Joā. qd sint due per. l. ff. de acqren. possessio. l. iij. §. nerua filius. et pro herede l. ij. §. quod vulgo. et in si. idem **D**y. qui formauit de hoc obfectionem ad vlti. allega. ff. si serui. vendi. si quis diuturno d aqua plu. arcen. l. j. §. deniqz. et l. ij. in pncipio. C. de ser. et aq l. j. et ij. de prescrip. lon. tempo. l. vlt. dat etiam simile de iter dicto vti possidetis quod nō datur nisi possidenti. ff. vti possidetis. l. i. §. interdictum. et tamen sicut datur pro tuēda vera possessione rei corporalis immobilis ita datur pro quasi possessione tuenda rei incorporealis que de numero immobilium reputatur. ff. de ser. l. pe. si serui. vendi. l. sicuti. §. aristo. et vti possi. l. fina. **C** In glo. vlti. ibi sed lex. idem **D**y. et ibi solutio idem dicit bīc **D**y.

Ec regula facit ad questionez quam disputauit post Jo. de mō. te murlo quam sic pposui Joanni diocesano episcopo petenti quartam decimaruz. opponit ecclesia prescriptionem queritur quis habeat probare. **P**ro epō duo allegauit disputans que fortifico. secundo contra ipsum allegauit quatuor que etiam fortifico. tertio ponit solutio disputantis ostendit difficultas solutionis ponunt evidentialia datur solutio distinguens et cōtrarijs respondens. **Q**uod ecclesie excipienti incumbat probatio sic arguo. certuz est petitionem epī circa quartam fundatā esse iure cōi. x. q. iij. vino. d. de offi. ordi. cōquerēte. d. de prescrip. de quarta. de deci. qm. et c. dudum. h3 ergo pbare ipsi

us aduersarius. c. di. contra morem. Item prescriptio etiaz facit pro episcopo qd diligens fuerit in exigendo. et qd non factauerit pecunias suas. ff. de probatio. cuz de indebito de solu. c. si. ergo pigo probet ecclesia. **S**ecundo sic reus in excipiendo quo ad onus probandi fit actor. ff. de probatio. in exceptionibus. d. co. de excep. pia. et habet probare nisi excipiat negatiue de renuci. super hoc de proba. tertio de testi. ca. litteris de his que si. a prela. quanto. et generaliter allegans prescriptionem habet illa probare eodē titu. veniens et c. olim. et c. auditio. de causa pos. cuz ecclesia. sic et allegans consuetudinem de consuetu. cum effectus. et si ecclesia pbare non potest. hoc nocere nō d3 episcopo qui probauit sed dicitur ecclesie deficere non ius sed probationem fm Joā. de mon. **F**ortificatur p̄mum sic si ius cōmune et prescriptio quodlibet per se transfert probationem in aduersariuz etiam negantem vt infra pbabitur fortius vtrūqz cōiunctū facit de resti. spo. audita. de purga. cano. inter. Item si predicta transferunt probationem fortius impediunt ne ex vi negatiue transferatur probatio in episcopuz. cum plus sit trasferre et minus impedire. ad hoc. xv. q. i. §. fina. de iure iurādo quē admodum. **S**cdm fortificatur per no. post Anno. et Hostien. de accu. super his. vbi tenent qd excipiens contra electum etiam de tali negatiua que probari non potest per hoc non transfert in episcopuz onus probandi. ibi videas. et qd talis negatiua non transferat probent lex cū de indebito et dec. is qui. palleg. sic inducte: certum est qd repetens in debitum quod soluit habet necesse probare qd fuerit nō debitum sed hic si nunq̄ fuit debitum impossibile est probari aliter q̄ per confessionē aduersarij. quod patet et dicere soleo vt lite non contesta. quoniam super vlti. glo. de rescript. nonnulli. et c. ex parte. iij. non tamen per hoc transfertur probatio in aduersarium ad idem de p̄uileg. cum persone eodem lib. de consue. c. iij. vbi probat allegans prescriptionez et consuetudinem negatiuam scilicet qd non subest episcopo et qd non requisit episcopus consilium capituli. satis facit ad idem. C. de fun. patri. l. si. ad si. xi. vbi allegat prescriptio xl. anno. in canone non soluo quam probat allegans ibi. xl. an. possessio testatur ad idem. C. de serui. l. final. vbi allegat prescriptio. xx. an. contra non vtentem seruitute. ex quibus concluditur qd probet excipiens. **Q**uod probet episcopus sic ostēditur dicens habet probare nō is qui negat. ff. de probatio. l. ij. C. eo. actor. vj. q. si. actor. et est virtus pure negatiua transferre probationem in aduersariū vt nō. de elect. bone. etiam si huic negatiue aduersetur iudex vt patet de probat. quostiam contra. **S**ecundo pbatur per. l. plures. C. de si de instrumē. cuius consilium a se esset inutile. s. quod datur domino scilicet de recipiendo instrumento solutionis sibi facte acolono vel emphyteota ne contra ipsum alleget. xxx. an. prescriptio in non soluendo. ac si dicat lex cum allegans talem prescriptionem propter negatiuam que inest non habet necesse probare videat dominus qd posset probare contrarium ne succumbat. **T**ertio quia inutiliter emanasset decre. de prescrip. de quarta. que dicit hanc quartaz prescribi sed hoc eēt qd prescribēs haberet probare et probare nō posset. nec valet si dicit qd probare poterit per positionē de cōfes. c. j. li. eo. qz adhuc illud ius non emanauerat. **Q**uarto iuuat clericos quia rei sunt et fauorabiles et pugnant pro libertate. d. de pba. ex litteris de re iudi. c. fin. fm Jo. de mon. fortificat p̄mū qd nō. Accur. C. de nō nu. pec. l. ij. §. negatiua pura pbatam hoc ipso qd nō pbat p̄trariū. ad secundum facit optime. d. de testi. significauit. vbi p̄sulit pducenti testes in casu publicationis qd de requisitione aduersarij p̄fici faciat publicū instrumētum ac si dicat apparētibus attestacionibus si negaret aduersarius te citatū pducētī incumbit probatio. habeatur ergo instrumētū ad id. Ad tertium et facit qd lex nō d3 esse inutilis et de verbo tñ nec impossibilis. iij. di. erit aut. d. eo. li. de electione cōmissa. §. porro. C. cōia dele. l. ij. in si. ex quibus concluditur qd episcopo incumbit

incubit vel cōpetit pbatio. Solo si nō allegat titulus obtinet ep̄s lz nil pber. si vō allegat ecclesia titulu p̄scriptionis sufficientem puta p̄cessionē ep̄i sine consensu capituli v̄l cōfirmationem pape in communi forma vel alium sufficientem vel probat se alijs hanc quartam non soluisse spacio xl. an. vel hanc quartam alā petitam ab ep̄o ⁊ denegatam vel si se per quod apparet ecclesiam fuisse in possessione ⁊ sic p̄scripsisse tunc succumbet ep̄s nisi probet possessionē ⁊ interruptionem per p̄re. c. auditio. ⁊ per. l. plures. C. de nō nu. pe. cu. si ex cautione. ⁊ l. asseueratio. ⁊ iura que dicunt q̄ pbat negans loquunt quando p̄sumptio est contra ipsum. ⁊ iura que dicunt probare illum qui p̄scriptionem obijcit loquuntur in affirmatiuū s̄m Jo. de mon. **C. Ad** sibi videt q̄ huius q̄ōnis solutio sedeat tremula inter duas fortes contrarias equitates. si enim dicimus episcopum debere probare sequitur q̄ succumbet nisi probat q̄ videtur iniquissimū scilicet q̄ ex sola verbali allegatione p̄sbyteri non probātes succumbat episcopus cuius petitionem fundat ius cōmune. ⁊ cui forte est impossibile solutionem probare licet facta fuerit propter familiam episcopatus mortuam ⁊ mutam vt est moris vel incendium palatij si extrabant instrumēta vel his similia. ⁊ discedat quisq̄ qua cōscientia potest iudex hic ecclesiam absolueret. ⁊ super quo fundetur hec solutio. In contrarium si dicamus ecclesiam debere probare sequitur q̄ succumbet si non probet. sed fingamus q̄ ecclesia vere p̄scripsit non solvendo. Nec extat aliquis modus hoc probandi: q̄ nec fuit interpellata nec alteri soluit q̄ conscientia condēnamus ecclesiaz que non reperitur in aliqua culpa cum istud sit tale negatiuum in quo durāte p̄scriptio ne ad nil tenebatur ecclesia. i. non occurrit q̄ aliquo modo circa hoc sibi debuerit v̄l potuerit prouidere q̄ nec instrumēta nec testes poterat rogare. nam ⁊ si singulis diebus p̄scriptionis rogasset notarium vel testes super solutione nō facta. alijs horis eorūdem dierum soluisse potuerat ⁊ fatue fecisset episcopum interpellando. propter que dubius sum in casu ⁊ puto sic fuisse predictum dominum Jo. q̄d sat̄ coligo ex verbis solutionis. **C. Ad** declarationem tamen dicendum est sciendum q̄ circa negatiuam facti principalr duo requirunt lz plura incidenter. p̄mo an debeat probari secundo an possit probari. ad p̄mum vtriusq̄ iuris doctores concordant q̄ negatiua probari nō debet nisi in casib⁹. **P̄**mo quando p̄sumptio est contra negantē inducunt Innocē. in decre. cum iure de offi. delega. ⁊ alij decre. vnicā vt eccle. bene. ⁊ de succes. ab intest. c. fina. de proba. post cōfessionē. C. de codicil. l. nec codicillos. de dona. inter vi. ⁊ vxor. l. etiam de iniur. si non p̄uitij de sicca. l. j. Secundo s̄m legis in grauib⁹ delictis. C. de aboli. l. fallaciter in fi. sed m̄xti legiste. i. qui viderunt scripta iuris nostri intelligunt illā legem de infamatis ⁊ hoc placet. vj. q. vlt. ⁊ c. vlt. ⁊ s̄. vlti. **T**ertio quando probatur negatiua per sacramentum ex cōmissione iuris iudicis vel exēpla s̄m legea patent. C. de his qui ad eccle. confugi. p̄senti vltra medium cum suis cōcordan. de testi. p̄sentiū. ⁊ c. penul. de sent. ex cō. si vō de elec. vt circa. ⁊ c. nulli li. ed. cū si. Quarto quādo negat v̄ra scriptura vel probatio auctoris. s̄. de testi. ex tenore. C. de cōsti. optimā. Circa scōm quo queritur an possit probari respondetur q̄ non nisi cum resoluitur in affirmatiuam vel equalentem. s̄. de renunc. super hoc. ff. ad. l. aq̄l. inde neratiuū. s̄. si. vel cum includitur aliquod affirmatiuum quo probato probat negatiuū qui ma. accu. pos. c. ff. de his qui sui v̄l alie. iur. sunt. l. filium. ⁊ bene facit quod nō. hoc eo. ti. p̄sumitur. Item quando habet determinationem vt in p̄re. dec. ex tenore. ⁊ l. optimā. Itē q̄n propter determinationē vel coartationem cadit in intellectum testis vel subiacet inspectioni oculorum quo casu probari pōt etiam directe vt sat̄ scripsi in dec. bone de elec. super glo. negatiue ex his videt̄ concludendum iuxta prius dicta q̄ cum ius ⁊ p̄sūptio sit contra negantem. p̄bare debeat ecclesia s̄m iura ad hoc iducta. s̄. ver. j. quādo loquunt̄ in negatiua que pōt probari vt patet per singula exēpla ipsorum iurium: ⁊ sic sit etiam re

sponsum ad alla iura superius inducta in p̄n. **C. Propter** q̄d soluedū dico q̄ aut allegat ecclesia p̄suetudinē ḡnalem in loco aut suā sp̄alē p̄scriptionē. p̄mo cāu p̄bet ecclesia q̄ alie ecclesie loci nō solunt hanc quartam quo probato per clericos ⁊ rectores ecclesiarum loci qui de suo negatiuo facta ad istius commodum deponere poterunt tuta erit nisi contrariam consuetudinem huius ecclesie probet episcopus per decre. vl. de offi. arbi. ⁊ ea que ibi scripsi. ⁊ sic intelligo ff. de public. l. si publicanus in fine. ⁊ l. licitatio. s̄. earum. vt si consuetudo esset q̄ de libris vel pannis sericis non soluantur vectigal. Secundo casu aut ecclesia allegat p̄scriptionem nomine alieno puta alterius episcopi cui soluit quartā quo casu probet propter affirmatiuam ad hoc de p̄scrip̄. cum ex officij. ⁊ sic loquitur decre. cum persone. l. non sum tibi subiectus quia sum alteri immediatus. aut proprio ⁊ tūc aut allegat p̄scriptionē quadraginta annoꝝ. aut tanti tēporis cuius initij non est memoria vel contrarij si. xl. tūc probet titulum qui p̄cesserit inchoatam p̄scriptionem quo probato transfertur onus in episcopum ex hac p̄sumptione ⁊ vi negatiue ⁊ fortius si cum titulo probaret denegationem. **C. Secō** casu probet. ⁊ si non titulum ad q̄d nō asseritur saltem communem opinionem ⁊ famam iuxta ea que notantur. s̄. eodem lib. de p̄scrip̄. s̄. j. in vlt. glo. ⁊ in Spe. de proba. s̄. j. ad fin. quo probato transfertur in episcopum onus probandi vt supra. facit. s̄. de p̄sump̄. quia verisimile. ⁊ s̄. eo. lib. de hereti. filij. ⁊ tūc vtilis eēt ep̄o apocha solutōis: vt in. l. plures. ⁊ in dec. significauit. v̄l loq̄t̄ decre. de actib⁹ iudicialibus in q̄bus negatiua trāffert vt in dec. q̄m cōtra. ⁊ sic intelligo leges si ex cautione. ⁊ asseueratio. C. de non nume. pecu. vt scilicet non ex vi negatiue tantum sed et ex p̄sumptione qua debitorum agentes consueuerunt sic se obligare sub spe future numerationis transfertur probatō in creditores. nec nullum in hoc grauat̄ episcopus. cui factis erit probare semel infra. xl. an. in primo casu vel a tempore cuius non est memoria. in secundo quartam fuisse solutā ⁊ sic temperetur equitas supra pro episcopo allegata de p̄scrip̄. illud. ⁊ c. auditio. **C. Si** vō neutrum istorum in altera predictarum p̄scriptionum probet ecclesia etiam si p̄baret quartam petitam ⁊ denegatam. ex quo titulum in prima vel cōmunem opinionem in secunda non probat succumbat. diocesano etiā nil probante. si tamen talis esset p̄scriptio que non requireret titulum: non posset ecclesia p̄bare: quod non soluit per positionem negatiuā si confiterē ip̄az ep̄s de confel. c. j. s̄. eo. lib. per quam decre. satis posset attēptari: q̄d sola negatiua non transfert onus probandi: etiam si probari non potest per negantē. alō non video quare fuisset necessaria vel vtilis p̄missio illius iuris noui ex quo aduersarius sic negans haberet necesse probare. concurrente vero p̄sumptione secno vt dixi: posset etiam probare per libros rationis. si super his extant. ⁊ ita probantur apud nos aliqui nō soluisse decimas papales. ⁊ eo casu intelligo p̄. l. fina. C. de fun. patri. debent enim illi collectores libros habere per quos de solutis rōnem reddant ⁊ per illos probari poterunt soluta ⁊ non soluta. ⁊ facit quod dixi. s̄. de probatio. quoniam contra super si. vlti. g. o. per modum aut̄ decre. tertio non puto negatiuam casus nostri posse probari. nam illa loquitur de actu alienationis qui non potest expediri: nisi per tractatum ⁊ deliberationē collegij. illi ergo q̄ fuerunt etiam de necessitate in illo tractatu bene possunt p̄bare quid fuit ibi tractatum. ⁊ quid firmatum affirmatiuū vel negatiuum. sed solutio quartę episcopalis est actus qui per solum prelatum vel dispensatorem ecclesie sine scientia vel tractatu capituli potest fieri licite ⁊ sic longe diuersus ⁊ sic etiam respondeatur ad decreta. tam litteris ⁊ decre. quanto in decre. iij. de consue. lib. eo. negatiua probatur per affirmatiuos actus quibus coartata bene cadit in intellectus testium qui percipere potuerunt exercitium illoꝝ actus capitulo non vocato nec consulto per episcopum expediri p̄ h̄ sic distincta ⁊ addita puto singula contraria partim concordata ⁊ partim fore soluta. Jo. and.

Regule iuris civilis siue ff. huius littere. S. sunt be.

Emper in obscuris qd minimū est sequitur.

Qdm nām est cōmoda cuiusq; rei eum sequi quem sequuntur incommoda.

Si filius familias sub conditione stipulatus emancipatus fuerit deinde extiterit cōditio patri actio competit qz stipulationibus id spectat tempus quo contrahimus.

Emper in stipulationibus et ceteris tractibus id sequimur qd est actum: et si non appareat quid actum est consequens erit ut id sequamur qd in regione in qua actū ē frequeratur. qd ergo si neq; regionis mos appareat qz varius fuerit ad id qd minimū est redigēda summa est.

Scuti in pena ex delicto defuncti heres teneri nō dicitur nec lucrū facere si qd ex ea re ad eū puenisset.

Emper in dubijs benigniora pferenda sunt.

Emper qui non probet pro se intervenire mādare creditur: sed et si quis ratum habuit quod gestum est obstringitur mandati actione.

Librarius in transcribēdis stipulatiōis verbis errasset nihil nocere et reus et fideiusor tenetur.

In duabus actionibus alibi summa maior alibi infamia est proponenda est causa estimationis. vbi autem egra rant famosa iudicia et si summam imparem habeant p paribus accipienda sunt.

Si quis obligatiōe liberatus est pōt videri cepisse. nō pōt videri accepisse. q stipulatus pōt exceptiōe submoueri.

Nemo iudij hēditatē oē ius testamēti soluitur.

Si quis pregnantem vxorem reliquerit non videtur si ne liberis decessisse.

Emper in coniunctionibus non solum quid liceat cōsiderādum est: sed et quod honestum sit.

Emper specialia generalibus insunt. seruitutem mortalitati fere comparamus.

Eruus rei publice causa abesse non potest.

Sub littera. L. sequitur hec regula.

Triēs in heredē damus actionē de eo qd ad eū puenit: quotiēs ex dolo defuncti puenit nō quotiēs ex suo.

Vtile non debet xxxvij.

Prima glo. ponit exempla. scōdo vltra tria exēpla alleg. ad hāc partē Broc. xxij. iura ad partem cōtrariam alle. x. ponit Bar. brix. solutiones demū plenius soluit rñdēs ad solutionūz contraria. **In** prima glo. ibi si falsis. loquit cū trāfactio hz plura capta. et vnum solū decisum est per falsa instrumēta. et ibi si ptoz infra declaratur: et ibi difficilis: vt qd mācipia sunt piuges vel parentes et liberi vel fratres vliumēta sunt paria. vel ē triaga vel quadriga. hoc volunt leges ille. et ibi. l. plane in prin. sifitator legatum mihi factum in aliū trāstulit: mihi nō debetur etiam si ille capax nō sit. et ibi. §. sed si mihi stipulor pāphylum promittis stichum et pāphylum. inutilis adiectō nō vitiat vtilē. et ibi que extrinsecus. extrinsecus adiecta stipulationē nō vitiat: vt si stipulati rñ deo. Arma virūq; cano spō deo. et ibi. §. ij. donatio facta piugi et exneo: si est inseparabilioreruz vel personarū cā valet tota. si separabilis cetera valent. donatum piugi nō valet. **In** j. glo. ibi nō r3. By. ponit exemplū p. l. si duobus. §. heres. ff. de le. j. vbi debet legatum: ad pstandum dānatus est heres et nō heres et ibi sure etiam mixte sorti. et ibi pedius. a s incipit parui refert. et ibi regulr idem Accur. in pre. l. pedius. sed dicebat By. solutionē nō sufficere nisi casuū exceptoz spālis rō reddat. et ibi inseparabilia. idē Jo. mo. h et ibi cū sup. et per. l. pedius. et ibi itegrā vicino: sed in. l. pedius nō fiebat insolidū cōpromissum: qz tunc secus vt in. l. se. sed cum ita By. distinguebat tres casus. nā qnq; duo pcurrunt ad pfirmationēz vni actus. quoz vnum est vtile. alterū inutile. tunc si vnum per se sufficeret valet qd agit: vt. l. pre. qd cum fal. tu. si vtrūq; requirit nō valet: vt in. l. pedius. secūdo casus qn vñ solum

est factum ex pluribus cōmixtum quozum alterū vtile: alterum inutile. et tunc locum hz distinctio de separabili ad inseparabile. tertius casus qn plures sunt actus prozsus distantes et sepati quoz secūdo accedere videt ad reuocationēz pmit tunc secūdo oio inutilis nō tollit pñū. si vō aliquid vtilitatis hz nō pfecte ptimeat tollit pñū. ff. si cer. pet. l. certi pditio. §. qm. insti. q. mo. tol. ob. §. pterea. ff. de le. j. si seruus legatus. §. si seruus de inuis. rup. tel. l. ij. de his qbus vt in. l. cum qdam de le. j. l. plane in pn. et de adimē. le. l. legatus. §. pater. §. l. 3. dicit autē q tres leges vltimo alle. videt solutionē destruere sed non destruit qz ademptio legati que p eas inducit poterat vtiliter pcedere sepatim sine trāstatiōne. et qd ē mō rñ datur ad. l. iulianus. §. minor. ff. de fund. in struc. fm By. hanc mām Cy. psequitur in. l. sancimus. C. b. dona. vbi etiam ponit dictum Ja. de are. quod fuit tale aut inutile causat ab inutili et tunc vitiat. ff. de ver. ob. l. j. §. si qd ita. et de fideius. l. cū lex. et C. de legi. non dubium. fallit hz eū qn pñū est inutile respectu civilis vinculi sed vtile respectu naturalis. C. de ptaben. stip. l. nuda de pac. si pacto. aut causatur inutile ab vtili: et tunc inutile trahitur ad vtile. ff. de cōtrahen. emp. l. fundus. et sic pōt loqui. ff. de dona. inter vi. et vxor. si sponsus. §. generaliter. qd verum nisi expresse p. l. in hiberetur. ff. de vtar. vlturas. aut vice mutua vnum est alteri cā et tunc vitiat vtrūq; vt in. l. pedius. et ff. fa. ber. in hoc iudicio. aut neutū est alterius cā. et tunc nō vitiat vtile si separari potest. si separari nō potest vitiat si agēti culpa possit ascribi inducit. §. item qz. et §. trebatius. ad secūdo casum obstat s. eo. li. de elec. si pfirmationē ppter qd tēperari pōt illō dicitū qd trahit inutile ad vtile supplēdo vlt saltē vtile nō vitiatur vt ibi. Ja. de bel. afr psequit insti. de inuti. stip.

Hic regule cōuenit qd do. super a. tij de cingulo epī terui

b fien. quā psequar abbreviādo et erat talis. A. et B. litigātes in curia super receptiōe testiū vtri

usq; rescriptū impetrauerūt ad partes corā receptore opponit. A. testes. B. recipi nō debere cū rescriptum pro ipsius parte sit nullum quia excommunicatus erat maiori excommunicatiōe tempore date queritur an hoc pbato rescriptū ex toto valeat an ex parte vel ex parte illius. A. tm: an vero in nullo valeat. **Ad** pñm allegat quatuor rōnes. ad secundum tres regulas et vñ rōnem. ad tertium quatuor rationes. demū soluit excludendo casus non dubios et ad materiam distinguit. **Ad** partem qd in totum valeat inducebat de arbi. ptingit. et c. per tuas. vbi cōmixtio habilis et inhabilis facit valere qd non valet gestum solum ab inhabili. hz ergo rescriptum a solo excommunicato impetratum non valet. s. eo. lib. de rescrip. c. j. valet tamen propter cōmixtionem. ad idem quod dicitur de auctoritate prestita p verum et falsum tutores. ff. quod cum falso tutores. l. j. §. j. vñ vpitum cum duobus retinet conditiones que sunt meliores in altero. C. cōmunia de lega. l. ij. et de rei vxor. act. l. vna circa pn. et no. xvj. q. j. et temporis ne se. vac. c. i. facit. xxxij. q. i. non est culpandus de spon. inter opera. et prodest maiori cōmunio quam habet cum pupillo. ff. quemadmo. serui. amit. si cōmunem. et vide quod not. s. eo. li. de iurpa. c. vno in vltima glo. sic ad validandum rescriptum profit excommunicato cōmunio non excommunicati: cum non sit nouus quem per alium consequi: qd per se consequi non posset. de concessio. preben. c. penul. cum concordan. **Secundo** certus est rescripta impetrata de consecutiōis iudicij distingui ab his q sunt principaliter impetrata: vt patet. s. de rescrip. ex parte decani. vbi valet pñm eo casu quo non valeret secundum vt ibi patet in summario i. tellegu. sed istud de consecutiōis iudicij et in iudicio et intra litem impetratum fuit: cū testiū receptio et ipsius receptionis commissio sit de litis pcessu. patet pñm de proba. quoniam contra. et secundus. s. de testi. presentium. c. lib. sed actus iudicialis cuz excommunicato habitus et si sit actor valet donec oppōat exceptio. s. e. li. d. exce. pia. ergo valet impetratio. ex q nō fuit exceptum.

Terzio